

12 RÖPIRAT.

Budapest,

1881. október 15.

II. évfolyam

I. füzet.

Visszapillantás.

Egy eseménydús, epochális év folyt le füzeteink első megindulása óta.

Jósthetséggel kérkednénk akkor, ha azt állítanánk, hogy ezelőtt egy évvel előre láttuk az ez év folyama alatt történt nagy dolgokat. Igaz ugyan, hogy füzeteink első megjelenése csak pár héttel előzte meg azt az időpontot, a melyben a bekövetkezett németországi események folytán, a zsidókérdés mint gyakorlati politikai kérdés, mint világgkérdés, tulajdonkép folyamatba jött; de hát ezt hajlandók vagyunk inkább a szerencsés véletlennek tulajdonítani mint saját előrelátásunknak.

Annyit azonban szerénytelenség nélkül megvallhatunk, hogy sejtettük a közelgetett dolgokat. Ennek az ösztönszerű sejtelennek érzéke évek hosszú során át fejlődött ki nálunk. Úgy voltunk mint az az ember, a ki egy hosszú-hosszú, koromsötét éjt álmatlanul virraszt át, és szemeit merően az égboltozat Keletére szegezve, esengve lesi várja a hajnalhasadta első kezdetének kezdetét. Ezen, repeső örömmel üdvözölt pillanatot csak az érzi át, csak az látja, a ki álmatlanul virrasztotta át a végtelen hosszúnak tetsző éjt; azok, a kik csendes mély álomba merülve nyugodtak át azt: már csak a felkelt napot látják felébredésükkor.

A midőn m. é. augusztus hóban Berlinből, a németországi antisemita petitió első kezdeményezői részéről magán utón értesültünk arról, hogy a zsidókérdésben Bismarck herczeghez petitió van készülöben: egy perspektiva nyílt meg előttünk; felszállt lelünkben a remény első derengő sugara, s azóta, azóta .... folyton folyvást reggeledett, nappalodott. A kő gurulásba jött, s ma már nincs többé hatalom, a mely ezt a követ megállíthatná.

Minden egyes füzetünk egy-egy fontos mozzanatot registrál a modern antisemitismus történetében; minden egyes füzetünk

mint egy-egy mértföldmutató kő áll azon a hadi utón, a melyen az antisemitikus mozgalom rohamléptekkel tovahalad. A ki ezek igazságáról meggyőződni akar, elég hacsak füzeteink pusztá tartalomjegyzékét is futólag átolvassa.

És mi hálát adunk a Gondviselésnek, hálát adunk a történelem Geniusának, hogy nekünk nem azon eszmeharczosok osztályrészét juttatta, a kik hiába harczoltak az igazságért, mert koruk nem értette meg, vagy csak haláluk után értette meg őket.

Muszka barbarismus, magyar humanismus!

A muszkaországi zsidóüldözés, minden emberies érzéstől eltérőleg, valódi barbár módon folyt le, nem kímélve nőt, aggot, gyermeket, tulajdont, ereklyét, szóval semmit, mi zsidóhoz tartozott.

Valóban ez méltó megbotránkozást okozott minden czivilizált államban, midőn lehetett hallani azon embertelen eljárást, melyet az orosz nép a zsidók s azok vagyona irányában követett.

De váljon nem kellene-e megbotránkozni azon eljáráson is, melyet Muszkaországban évek hosszú során át a zsidónép folytatott az orosz irányában? Az orosz és lengyel nép valódi rabszolgája volt a zsidóságnak, megfosztotta őket vagyonuktól, kenyerüktől; uzsora, csalás s a mértéktelen szesz-fogyasztásra rászoktatás által tönkre juttatta.

Az ottani kormány és közegei, a zsidók által megvesztegetve, behunyt szemmel nézték, mint ül bele a zsidó az uri kastélyokba, mint veszi ki a nép kezéből a kenyeret, s gyűjti rakásra a kincset a zsidó, nem áldozva belőle sem közcélokra, sem az emberek jóléte előmozdítására.

Ily körülmények közt ki kellett törni a lázadásnak, melynek barbár befolyását volt alkalmunk — bár csak részben — a lapokból megismerni. — Láttuk, mily erővel lobbant fel a sokáig elfojtott láng úgyannyira, hogy nem csak a zsidók házait, de azokét is, kik nekik menedéket nyújtottak, felemésztette.

A muszkaországi zsidóhajsza intő például szolgált és szolgálhat más államoknak is, különösen a magyar államnak, hol a keresztények és zsidók közti viszony egy cséppel sem enyhébb az ottaninál, sőt talán még borzasztóbb.

Ha a kormány és törvényhozás nem intézkedik: a magyar nép nem fogja soká kibírni azon polyp-szorításokat, melyekkel a zsidók körülöveztek bennünket.

Hiszen nálunk is, a zsidóság az ősi birtokok tekintélyes nagy részét potom árért, uzsora és a törvény tévútra vezetése által, gonosz fondorlatokkal kezére kerítette. Eddigi tulajdonosaik, kik művelt emberek, kaszálni, kapálni nem tanultak, (hivatal annyi nem létezik hogy az állam kenyeret adhasson nekik,) minden keresetforrás nélkül állanak! A munkás nép pedig, sanyargatva embertelen bánásmód által, zsidónak kénytelen reggeltől estig barom módra dolgozni; a miért a megérdemlett munkabért hiányosan, belőle elzsarolva kapja meg. A maga természetényének bemunkálása idején zsidótól kénytelen kenyérnek valót kérni, mely a zsidó uzsora által annyira nő, hogy midőn a munkás nép letakarítja termését, azt egészen felemészti a zsidó uzsora.

Kérdem már most, mi lesz e sok proletár emberből? mi a kenyerétől megfosztott népből? kik mind magyarok! Mennek Amerikába? Vagy itt maradnak, hol a zsidók küszöbén várják az alamizsnát? mi helyett gúnyt és lealáztatást tesznek üres tarisznyájokba! Vagy pedig azt mondják: „Zsidók! tönkre tettétek az országot! kenyér kell! Nincs! Semmivel jöttetek a magyar hazába, itt a mi zsírunkon, keserves keresményünkön, tunya, dologtalan létetekre felhizlaltatok magatokat és zsebeiteket. A haza a miénk, itt élünk halunkunk kell! Haladjatok Palaestinába!”

Ily alternatívák közé juttatta a zsidó a magyar nemzet nagy részét; szomorú dolog, de igaz.

Mindezeket látja és tudja a kormány és törvényhozó testület, és nem intézkedik. Derülséggel fogadja azon egy kimagasló szellem hatalmas szavát, ki nemzetét ki akarja szabadítani a zsidó járomból.

A humanismus elvnek igen szép, minden művelt lélek és szívnek sajátja; minden embernek kivétel nélkül humánusnak kellene lennie. S ha ez így volna, közös szeretet fűzné össze a népeket és nemzeteket. De a nagyravágyás, kincsszomj kivetkőzteti az embereket a humánus érzelmekből, különösen pedig a zsidókat, kiknek lelük és szívök sohasem is volt humánus érzelmekkel.

Míg a magyar nemzet nem volt ily túlságos loyális és humánus, hanem egy kicsit barbárabb, nem volt a renyhe zsidónak hatalma erőt venni rajta.

Kérdem minden magyar embertől, ha ő humánus volt is minden zsidó irányában, találkozott-e csak egy humánus zsidóval is ott, hol az enyim-tied kérdése forgott szőnyegen?

A türelem rózsát terem, ezt tartja a közmondás, De, míg a magyar nemzet türelme a zsidó uzsora és zsarolások tövisei között megteremné a rózsákat, már nem lesz nemzet, nem lesz magyar! Csak zsidó lesz Magyarország lakosa! A zsidó iga alatt elsatnyult

magyar, bukása feletti bánatát, a zsidó által kemény munkájáért nagylelkűen oda nyújtott pálinkás üvegbe fullasztja. A szesztől elkábultan nemzi nyomorú utódait a zsidó urak rabszolgáival. Árpád hős nemzetének helyét torzképű „Hunyadyak, Batthyányiak, Széchenyiek” foglalják el, mely neveket ötven erős krajczárokért vásárolnak meg; mely neveket pedig becsülettel hagytak nagy birtokosaik utódaikra és a nemzetre.

Mert, hogy zsidóból igaz magyar hazafi legyen, azt nem hiteti el velem senki, egy zsidó patrónus sem; hiába adunk neki magyar nevet, nemességet, báróságot, grófságot, ő mindig csak zsidó marad; ő családjá körében soha sem beszél magyarul, ő nem tartja azt: „A haza mindenek előtt”, ő így gondolkozik: „Das Vaterland ist ein Ort, wo man reich werden kann.” Neki mindegy, akár független Magyarország, akár örökös tartomány. A zsidókkal ölelkező s őket keblükre szorító patronusoknak legyen szabad egy régi történetet elmondanom.

Egy mészáros az erdőben egy farkaskölyket talált, és saját mészáros-kutyája emlőin annak kölykeivel felnevelte; a kutyásított farkas mint erős, izmos mészáros eb, pár évig igen jó szolgálatot tett a mészárosnak, barátságban élt nevelő anyjával és tejtestvéreivel, együtt étkeztek. Egyszer azonban, midőn teljes erejében érzé magát, felébredt benne a fajösztön, egy éjjelen mind leöldösé a mészáros juhait, ebben őt nevelő anyja és tejtestvérei megakadályozni akarván, ők is a juhok sorsára jutottak; hallván éjjel a nagy zajt a mészáros, kiment: a fajösztön által felkorbácsolt fenevad neki rohant és őt is kioltá az élők sorából.

Ezt azért voltam bátor felemlíteni, mert e hasonlatból (bár minden hasonlat sántikál,) világosan kitetszik, hogy valamint a farkasból soha sem lesz, sem táplálék sem szoktatás által kutya, bár egy faj:

Ugy a zsidóból sem lesz, pedig ő is ember, sem nevelés, sem emancipáció által magyar soha!

Hartmann Dezső.

Szorgalmas-e a zsidó?

Ha valahol a zsidókérdés és különösen az antisemitizmus jön tapetra, a zsidóbarátok rendszeren érdemül hozzák fel a zsidónak azt, hogy szorgalmas nép, hogy fáradhatlan, munkás! Igen szép mindez: de: si duo faciunt idem, non est idem; szorgalom és fáradhatlanság

között sokszor igen nagy különbség van. Mindenekelőtt határozzuk meg a szorgalom fogalmát, hogy tisztán lássunk. Itt mindjárt elmondhatjuk, hogy van becsületes és gaz szorgalom. Minden cselekedet erkölcsi becsét a cél határozza meg ab intentione dependet; lám vannak szorgalmas tolvajok, szorgalmas bankó-, okmányhamisítók stb. Ezen branchban is vannak emberek, kik éjjelt nappallá tesznek és úgy dolgoznak. De kérdem, van-e ezen fáradhatlanságnak valami becse, avagy ezen szorgalom révén el lehet-e nézni ezen szorgalom következményeit? Ugye nem? Mi tehát az igazi szorgalom és fáradhatlanság? Véleményem szerint az: ha valaki azon hivatás köteleit, mely hivatásra őt sorsa kirendelte, pontosan, ernyedetlenül végzi, a ki minden idejét arra használja fel, hogy hivatása kötelességeit pontosan teljesítse, és állása előnyeit saját hasznára fordítsa, – szorgalmából anyagi hasznot húzzon, – de a vallás, erkölcs és becsületesség határain belül. Ha én birtokot veszek, és szorgalmasan éjjel nappal utánna nézek a cselédnek, tanulmányozom elméletileg és gyakorlatilag a gazdaszatot; ha mesterségemet kitartással végzem; ha mint hivatalnok még talán a hivatalos órákon túl is dolgozom, – hogy birtokom észszerű pontos kezelése, mesterségem serény üzése, hivatali buzgalmam után necsak megélhessek, hanem hogy ezen faktorok, – de anélkül hogy embertársamnak legkisebb kárt okoznék, – nekem a lehető legbővebb jövedelmet nyújtsák: akkor – szorgalmas vagyok. Ez volna az én véleményem szerint a szorgalom fogalmának, nem mondom, bölcsészeti, – de természetes magyarázata; – és ezek után vizsgáljuk meg a zsidó „szorgalmát” és ítéljük.

Én azt állítom, hogy a mit mi a zsidóban szorgalomnak nevezünk, nem állja meg a kritikát, semmi, legkevésbé erkölcsi szempontból, és homlokegyenest ellenkezik a nemzetgazdaszati elvekkkel. Ne nézzük az egyes kivételeket, ezek nem bírnak változtatni a dolgon, mert igen csekély arányban állanak az összeshez!

A zsidó nem szereti a nehéz munkát. Hol látni zsidó napszamosokat? Nézzük a gyári népet, van-e ezek közt sok zsidó? De kutasunk a gőzhajókon a matrózok, kormányosok között, nézzük a vasutakat: hány zsidó fűtő, fékező, conductor vagy bakter kerül ki a zsidókból?

Igaz, újabb időben kezdenek mesterséget üzni, de kevesen és azok is hogyan! Szóval azt vesszük észre, hogy a zsidó a kemény munkát nem szereti és olyat, a hol igazán szorgalmasnak kell lennie hogy valamire jusson.

Neki a könnyebb fele kell, és ez a geschäft, t. i. a kereskedés, elkezdve a nagykereskedőtől le a szenzálokon, spediteurökon ke-

resztül egész az utczahosszat sípoló handléig, és pedig azért, mert ezen pálya legjobban megfelel a zsidó minden elveinek és természetének, vágyainak és a többi. A többi pályáknak mind, (no talán az ügyvédivel lehet leghamarább visszaélni a zsidónak,) hogy úgy mondjam, határozott jövedelmök van, és akármely pályát vegyünk, egyik sem enged meg oly rapid meggazdagodást mint a kereskedelmi ha azt a zsidó elvek szerint gyakoroljuk. Ezért a zsidónak nem igen tetszik ez vagy ama határozott jövedelmű pálya, és végre vi-
gyázzuk meg a zsidót, legyen az bármely pályán, legyen az tudományos szakpálya, – neki okvetlen kell mellette gschäftelni, ha más-kép nem, legalább kisebb nagyobb percenttel a pénzét forgatni.

A zsidónak egy életcélja van: meggazdagodni, és egy vágya: a gojmot tönkre tenni, illetőleg a gojim zsríján hízni; ebben pedig segíti őt a Talmud és néha más (ide tessék azt gondolni amit én,) körülmények. Már most nevezhető az szorgalomnak, ha a zsidó éjjel nappal azon töri fejét, hogy hol csináljon a maga módja szerint geschäftet? Szorgalom az, ha a szenzál a vásárban majdnem véresre futja a talpát, hogy a gabonát összevegye, és szorgalmában kisebb heti vásárokon több métermázsát bemér a termelő bőrére, ha hamis a mérlege, – ha mindenféle fintákkal az együgyű parasztembert károsítja? Szorgalom az, hogy tán egy zsidó földesúrnak sincs jóra-
való marhája, szekere, ekéje, hanem igenis majd minden szegény béres fizetése bennmarad, sőt gazdatisztjeit is minden Írásbeli contractusok daczára is ki tudja fizetéséből mellőzni, csak azért, mert nem akarta a vevő számára a gabonát „elkeverni,” és a rostaalját a jó gabonával egy áron eladni? És szorgalom az, ha a zsidó korcsmáros éjjel nappal bent ül a butyiban, és felszolgál a vendégnek, de a bort, pálinkát hamisítja, az embereket csábítja, a krétája duplát fog, lopott holmit megvesz, uzsorára pénzt ad, és kényelmesen ülve íróasztalánál, számlálgatja az áldozatok kipusztításából eredt jövedelmet, és tán újra azon töri fejét, hogy hol lehetne pénzét kényelmesen elhelyezni? Hogy azután az ily gsäfte néha sok lótást-futást szülnek, ez nem szorgalom, ez hasonlítható az orvadász egész napi járás-ke-
léséhez.

A szorgalom főjelei közé tartozik a kirtartás egy mellett. A keresztény ember átalján véve – ritka kivétellel, – kirtartó megkezdett pályájában; és ha ez tán terhes is, megmarad mellette, és nem igen tér át másikra, ha ez tán könnyebb is. De nézzük a zsidót.

Ha azt esetleg a viszonyok egy kissé szorosabb munkára kényszerítik, csak addig úzi azt, míg egy könnyebb nem akad, és sokszor egymással homlokegyenest ellenkező pályákra lép. Ismerek például

egy zsidó korcsmárost, aki rabbinusnak készült, és erre egészen ki volt képezve; ott hagyta, és lett korcsmáros; a zsidó mesteremberek szeretnek a városból ki és falura menni boltosoknak. Nekem egy zsidó szenzál mondta, hogy ő iparkodni fog minél előbb elhagyni a szenzál-mesterséget, és keres korcsmát, mert, úgymond, „ez a legjobb és legkönnyebb mesterség, ott nem kell annyit fáradni.”

No ugye, hol itt a szorgalom? Szóval, a zsidó dolgozni nem szeret, oly értelemben mint a keresztény, ennél fogva őt szorgalmasnak sem lehet nevezni. Ő is épen úgy szorgalmas mint az ördög, aki sohse nyugszik meg lelkeket kárhozatba vinni.

Hát még a zsidónők! Ezek pláne példányai a lustaságnak. Ezek privilegizált henyék. – Tegyük hasonlatot egy keresztény háziasszony és egy zsidónő munkássága közt, akkor fog kitűnni az óriási ellentét. A legnagyobb részük még fésülködni is lusta, – és száz zsidó lakás közt legalább is 70 a legromdább. – Ezt bizonyítja azon körülmény is, hogy a zsidó zsellért senki sem szereti, mert az elpusztítja pár év alatt a házat fenékig.

Már most ezek után érdemül tudhatjuk-e be a zsidó szorgalmát? Éppen nem. Ha az ő fáradozása nem a tisztességes, a vallás- és erkölcs-szabályok szerinti gyarapodásra van irányulva, hanem akármily utón jött is a jövedelem, ő azt elfogadja, és ha ő csak azért futkoz, izzad, tűr, hogy csak olyanokat foghasson hálójába, a kik magukat koppasztani engedik, illetőleg a kiknek vagy eszén vagy jóhiszeműségén túljárhat: ez nem érdem. Ha a zsidó bármilyen állást, bármily, sokszor becsületellenes föltételek mellett, elvállal, ha ő, ha kell szépen beszél, kér, sír, rí, hazudik a hogy csak a száján kifér, ha eltűr gúnyt, piszkot, sokszor verést is, csakhogy rebachja legyen: – ezt én nem nevezhetem dicséretes buzgalomnak, – ez legjobb esetben tolakodás, igen sokszor pedig szemtelenség.

Nézzük csak a bűn-statisztikát a törvényszéki tárgyalásokban, különösen a csalás, lopás, hamis bukás, váltóhamisítás rubrikáját, nem-e több mint fele részben zsidónevek szerepelnek benne? De sőt keresztények által végzett eme nem tisztességes munkák emeltyűje igen sok esetben a zsidó. A falusi lopások és rablások nyolcz-tized része nem volna zsidó boltosok, korcsmárosok nélkül.

Igen, szorgalmas a zsidó, de csak a csalásban; kár ezen tulajdonát tehát neki érdemül felróni!

Gamaliel.

Töröljük el az emanczipációt.

„Hominis est errare, sed nullius, nisi insipientis, in errore perseterare.”

„Tévedni emberi dolog, de a tévedésben megmaradni esztelenség!” Ezt mondja a régi latin példaszó, és a példaszónak igaza van

Erényünk-e vagy hibánk, hogy az idegenek iránt, kik hozzánk vetődnek, túlságosan loyálisok vagyunk, nem tudom; de annyi bizonyos, hogy „a sok megárt” mindenben.

A magyar közmondásos vendégszeretete, például, már végzetessé válik reája nézve akkor, ha azt kis családi körén túl kiterjeszti egész hazájára, ha mintegy örül annak, hogy a bevándorlott idegen jól érzi magát a három bérczű és négy folyamú hazában, s ízlik neki a magyar kenyér és a magyar bor; de azt nem figyeli meg és egyáltalán nem is törődik vele, hogy az az idegen náció nemcsak a gyomrát, hanem a zsebét is tömi ám egyúttal a készből, azt a készet pedig véres verejtékkel kell kiteremteni az anyaföldből, küzdve az elemi csapásokkal. S míg az erős munka a még oly szívós életet is gyengíti, rövidíti, a szaporodást csökkenti, addig az alattomos, ravasz, és hízelgésekkel áradozó idegen „hívatlan vendég” henyélve hízik, szaporodik, és gyarapodik. Óh! de a világot keblére ölelő magyar loyálisának még nincs vége, ezt azzal koronázza meg, hogy megosztja vele polgárjogát, azt a kincset, melyet ősei vérrrel szereztek, vérrrel tartottak fenn. Minden körültekintés nélkül odaadja azt minden jött ment gézengúznak hogy legyen „egyenlőség” szép Magyarországon.

Jól van nemzetem! Fuss csak délibábszerű ideáلود után, s ne törekedjél az élet gyakorlati oldalát is ismerni, megbánod még ke-servesen.

Házad kapuját, házad határait tárva-nyitva tartod szüntelen, s magát a léget is fertőztető gonosztevők, kiket más felébredt népek, féltett hazájukból, mint nemzetgyilkosokat kergetnek ki tűzzel vassal: nálad, a te házadban, a te házadban háborítlanul otthont találnak. Te megosztod velők polgárjogodat, – – – m i n d e n e d e t.

Veled egyenlökké teszed őket anélkül, hogy megfigyelnéd, ha ok akarnak-e egyenlők lenni veled!

Nem látod? nem tapasztalod? hogy az általad felszabadított és testvériesen magadhoz emelt zsidóság az „egyenlőség” eszméjét sárba tapodva, a te háta-don emelkedik föled, hogy eltiporjon, elgázoljon!?

Nem látod? nem tapasztalod? hogy míg te az anyaföld göröngyeit túrod, verejtékeddel áztatod, szükség esetén véreddel öntözöd, hogy azt megvédd és megmunkáld: addig a zsidó hús szobában nyújtózkodva arra les, hogy keserves munkád gyümölcsét, terményedet, uzsora fejében elharácsolhassa tőled potom áron, te aztán örülj, ha ismét egy évig méregdrágán vásárolhatod tőle hitelbe kenyeredet, ruhádat!? Rendes állapot ez?! – „egyenlőség,” – „testvériség” ez!?

Nem látod, – nem tapasztalod, hogy rabszolga vagy, rabszolgája a zsidónak, ki ezelőtt 20-30 évvel rongyosan telepedett meg faludban. Kenyeret adott neki, hogy éhen ne haljon síró porontyival együtt. Pénzt kölcsönöztél neki kamat nélkül, hogy üzletet kezdhessen, s a rongyszédőt később kebeledre ölelted, felszabadítottad, testvéredül fogadtad: most gyönyörködjél hálájában!

„Tévedni emberi dolog, de a tévedésben megmaradni esztelenség”! Amit adottál nemzetem, azt vissza is veheted. Vedd vissza a polgárjogot a zsidótól! Ne adj kezébe fegyvert, melylyel téged kedvére gyilkoljon, jótevőjét, ahálátlan pimasz!

Mutass csak egy zsidót, ki az ekeszarvát, a kasza és kapa nyelét forgatva, munkával keresi kenyerét, a zsidóság legalsóbb rétegében is. Mutass csak egyet, nagy Magyarországon! Ugye nem találsz!? S most kérdezzd magadtól, hogy hát miből gazdagodik? Jól van ez így!?

Dolgozva, egész községek mentek már tönkre, s bennök két-három henyélő zsidó meggazdagodott!

Miért nem volt ez így a zsidó-emancipáció előtt, és miért van ez így az emancipáció után!? – – – Vagy csak azóta lett a magyar rest és élehetlenné!? azelőtt nem volt az? Vagy talán a zsidó emancipáció tette azzá? – – az alakította át így egyszerre a magyart? Igen! átalakította a zsidó helyzetét, szabad kezet adott neki a nemzetgyilkos munkára. Éljen az iparszabadság! – – – Éljen az uzsoraszabadság!

A tönkretett községben ha már nincs többé mit zsarolnia, odább áll a zsidó, megy más községbe, s folytatja gyalázatos üzleteit tovább, a kamatokat majd utána hordják az adósok, a nem fizetőkkel pedig majd elbánik a törvény, neki nem szükség ott lesni és őrizni a kifosztott községet.

A zsidó ezen rablási célból üzött vándorlását, a szabad települést, saját törvényeink védik, biztosítják, és elősegítik. „Szabad ipar” ez is!?

Légy üdvöz óh bölcs törvényhozása boldog Magyarországnak! Megteremtetted az a helyzetet, mely koldussá, rabszolgává teszi saját véredet! Gyönyörködjél benne, ha tudsz, hogy a magyar termelő terményét csakis zsidó veszi meg, úgy, a hogy ő akarja, mert ő szabja meg az árát, s a termelő saját szükségletére való bevásárlását ismét csak zsidónál kénytelen eszközölni, mert pórázon tartja őt, s a cikkek árát ismét a zsidó határozza meg. Úgy vesz, és úgy ad a hogy ő akar. Már most ahoz nem is kell valami egetrázó tudomány, hogy a zsidó egyetlenegy évi tapasztalásból összeállíthassa az áldozatra szánt termelők vagyoni állapotának mérlegét, és semmi nehézségbe sem kerül úgy intézni dolgait, a magyar törvények védelme alatt, hogy a szegény termelő kiadása évről évre felülmúlja bevételeit. Így keletkeznek aztán az adóslevelek és a váltók. A termelő, „jobb jövő” reményében aláírja azokat, de ha nagy termése van, akkor meg az árak oly alacsonyak, hogy az évi kiadás ismét csak több a bevételnél, az uzsora-kamatok növekednek hallatlanul, így aztán pár év alatt bizonyos a tönkrejutás!

Így pusztul Magyarországon az államalkotó elem, a „föld népe,” s így kerekedik fölébe vagyon és birtok dolgában a zsidó!

Az államhatalom közönbös szemlélő, pedig ezen közönböségével saját maga alatt rendíti meg a talajt.

A sajtó hallgat, vagy ha beszél, még inkább szépíti a dolgot. Édesebb neki a zsidók által eszközölt hírlapi hirdetések jövedelméből származó kenyér, mint saját nemzetök élete és becsülete! Pfu! szegyen, gyalázat! Nemcsak nézni és túrni, de sőt palástolni, hogy miként pusztul a nemzet! . . . . Erre csak a magyar napisajtó képes!!

A jó módból egy szép reggelen a koldusbotra való ébredés pedig rosztanácsadó! A nyomor, az éhség még roszabb!

Az önállóságot megszokott és egyéni szabadságát szerető magyar birtokos osztály nem jó lesz rabszolgának, hogy száraz kenyéren dolgozzék a zsidó földesúr birtokában, azon földbirtokon, mely még kevéssel ezelőtt az ő sajátja volt, melyhez őseinek kegyelete és gyermekkori emlékei oly fájó édesen fűzik! A zsidó pedig meg nem munkálja összeharácsolt birtokait, mert ő „nem született parasztnak,” ő tökéletesebb, – finomabb valami, mint hogy a föld tírására alacsonyítsa le magát, még cselédet is keresztényt tart, hogy az szolgálja őt. Mi lesz majd ekkor!?

„A nép csak szeretni tud, sorsa pedig magának is más kezében van.” (Kossuth Lajos „Irataim az emigrációból.” I. kötet 437. lap.) A mi népünk minden időben tudta és tudja azt, hogy hivatásának csak akkor felel meg, ha szorgalmasan

dolgozik. Nem vetheti szemére ennek ellenkezőjét senki! Sőt a magyar munkás izomerejének szívósságát, kitartását, értelmi képességét a külföld is kiemeli, és gyakran fölé helyezi saját szülőttei képességeinek. A magyar szorgalmasan dolgozik, munkája után lát, az államtest nagy családjának sorsát, melyben az ő kis családja is benne van, – a vezetőkre bízva, s ha az jól vezetetik, „szeret;” de ha oda kényszerítik, hogy türelmét veszítve, sorsa intézését saját kezei közé vegye, – – – akkor aztán már ne várja tőle azt senki, hogy céljainak elérésére az eszközökben válogatós legyen – – Jó lesz e felett gondolkodni, míg nem késő!

Vagy a bársonyszék süketté, szívtelemné tenné azt, ki beleül, hogy ne halljon, ne lásson, és ne érezze át saját nemzetének vészkiáltását .....!?

Nem hiszem!

Keöd József.

Hermann Ottó és Simonyi Iván országgyűlési képviselők és a zsidókérdés.*)

E hó elején az „Egyetértés” hasábjain, Hermann Ottó és Simonyi Iván képviselő uraktól néhány, a zsidókérdést illető cikk jelent meg. Engedje meg t. szerkesztő úr, hogy azok egynémelyik pontjára – mivel ez a minden nemlétezőnek-tekintés dacára is tagadhatlanul nemcsak létező, de folyton nagyobb horderejűvé váló szociális kérdés ideje már, hogy a magyar hírlapirodalomban is discussio tárgyává tétessék, – reflexióimat az alábbiakban megtehessem.

Hermann Ottó képviselő úr cikkei szerint,–melyek különben a mily szellemesen, époly igazságszeretettel írvák, – az antisemitismus küzdelme tulajdonkép nem egyéb, mint az állati önzés harcza, melyben egyik fél a másiktól a konczot elragadni törekszik.

Nem csupán anyagi érdek az, tisztelt képviselő úr, melynek védelmére az antisemiták föllépnek; hanem a keresztyén társadalom összes erkölcsi, anyagi és szellemi vívmányainak, s magának a keresztyén társadalomnak létérdeke. És a mai társadalmi élet fölszabadult versenyében nem a „fürgesség és ravaszság” az, mi által a zsidók a többi emberek rovására boldogulnak, hanem az erkölcstelenség és gonoszság minden fegyvere, melyekkel nem annyira ma-

*) Jelen cikk az „Egyetértés”-be volt szánva, azonban közlését Csávolszky úr megtagadta. – Ny. E.

guk boldogulását mint inkább a többi emberek tönkretevését munkálják. Méltóztassék a „12 röpirat” vidéki leveleit megolvasni, és meg fog győződni, hogy így van.

Az az iszonyú, könyörtelen és tartós nyomás, melylyel a zsidók az európai államokban illettettek, épen a zsidók természete és társadalomellenes törekvései által fölkellett ösztönszerű reakciója, önvédekezése volt a népeknek és kormányoknak. Az, a mit a tisztelt képviselő úr állít hogy az elnyomás tette a zsidót olyanná amilyen, és hogy ez a természetük a zsidóknak az egyenjogosítás folytán megfog változni: épen maguk a zsidók által föltalált és terjesztett sophisma, melylyel ők bűneiket kimenteni s az egyenjogosítást megnyerni czélozták Ne cseréljük föl az okozatot az okkal. Nem a középkori elnyomás tette a zsidót az egész emberiség ellenségévé és csapásává, hanem a zsidóság ezen galádsága volt oka annak az elnyomásnak; és ha olyan elnyomás nem tartja féken ezt a fajzatot, hogy mi annak a következménye, tapasztalhatjuk most, midőn az összes keresztyén társadalom Európaszerte – annak erkölcsi és anyagi alapjai meglazulván, – fölbomlásnak indul és veszni tér.

Már az ó-korban, – tehát a középkori elnyomás előtt, – épúgy ellenségei és gyűlölői voltak a zsidók az összes emberiségnek mint ma. „A régi világ összhangját – így szól Gibbon „A római birodalom hanyatlása és bukása” című munkájában, – s azon könnyűséget, melylyel a legkülönbözőbb, sőt ellenséges nemzetek egymás előítéleteit, vallását tiszteletben tartották, s az emberiséggeli érintkezést, csupán egy nép utasította vissza: a zsidók. A makacsság, melylyel ezek különös szertartásaikat és társadalomellenes szokásaikat fentartották, úgy tüntette fölökét, mint az emberiség különös nemét, mely az emberiség többi része iránti gyűlöletét nyíltan bevallotta, vagy gyáván eltitkolta”. Még a középkori elnyomás előtt, teljes egyenjogúságot birtak a zsidók a többi lakosokkal, sőt sok tekintetben kiváltságokat, Alexandriában és Rómában: s akkor épúgy államot képeztek az államban mint ma; semmi eszköztől vissza nem riadó szoros szövetségük által kezeikbe ragadták előbb a kereskedelmet, aztán az ipart épúgy mint ma; izgattak, vesztegettek a tömeg között hogy ez lezajongja (leröhögje,) a szónokoknak ellenük intézett minden támadását epúgy mint ma; a hadviseléstől és adózástól épúgy mentek akartak maradni mint ma; s csakhamar a társadalmi élet legszenvedhetlenebb gyötrelmei közé tartozott a zsidók elszaporodása mint ma; szóval a zsidók egyenjogosítása akkor is épúgy teljes anyagi és morális tönkretételét eredményezte az államoknak mint ma; az alexandriai és római írók époly utálattal és gyűlölettel szólnak róluk mint a legradikálisabb antisemiták ma; Egyptom, Cyprus, Cyrene városaiban, –

hol a benszülöttek között áruló barátságban éltek, (éppúgy mint ma közöttünk,) – époly borzasztó vérengzéseket követtek el az ó korban, mint a hogy az újkorban, a nagy-napoleoni hadjárat után Muszkaországban visszamaradt 20 ezer francziát, (kiknek védelme alatt állottak épen azelőtt,) házaikba csalogatták, és mindenükből kifosztva meztelenül dobták ki őket, hogy ott fagytak meg a havon, és mint a hogy egy damaskusi Tamás nevű pátert szolgájával együtt, és Muszkaországban pórok gyermekeit vallásos czélokra meggyilkolták; ezek is „hiába appelláltak emberi jogra, hiába méltányosságra,” a zsidók a vallásra hivatkozva (mely megparancsolja nekik ezt,) könyörtelenek voltak.

„A régiebb időkben, a helyett, hogy ama vendégszeretet viszonzásául, melylyel a nemzetek, melyeknél laktak, fogadták őket, ezeknek némi kárpótlást nyújtottak volna, majd mindig csak kizsákmányolták őket,” mondja Du Mesnil-Marigny. Ezért kergették ki őket az illető népek; s mivel ismét visszaszemtelenedtek, ezért üldözték őket és tartották vaskorlátok között, – mint fenevadat szokás, – hogy a becsületes emberek közt kárt ne tehessenek.

A mi pedig azt illeti, hogy külön városrészben: a gheztóban laktak: ezt maguk a zsidók akarták így, nehogy a többi emberekkel – szerintük tisztátalan állatokkal, – összekeveredjenek.

De mégha megváltozható lenne is a zsidók ezen társadalomellenes természete, (a mi azonban éppúgy nem fog megváltozni, mint a lóherén élődő aranka nem lesz soha lóherré,) maga Hermann képviselő úr azt mondja, hogy, ha „hosszú fejlődés hozta létre, csak hosszú fejlődés enyészetheti el”; e szerint pedig mi sem természetesebb mint az, hogy nem szabad őket egyszerre ruházni föl mindazon jogokkal, melyekkel a többi államtárgok birnak, mert ez nem egyéb mint a nem-zsidók egyenes kiszolgáltatása a zsidó kizsákmányolásának, hanem csak lassankint azon arányban lehet őket a többi állampolgárok sérelme nélkül jogokkal fölruházni, amint társadalomellenes szokásaikat, törekvéseiket levetkezik; mert hiszen egyenlőtleneknek egyenlő jogokat adni, egyenlőtlenekkel egyenlőn bánni, épen a legnagyobb egyenlőtenség. Mivel pedig a magyar állam törvényhozása mint más államokéi, egyoldalú ideális elvekből kiindulva, s az ezredéves tapasztalatot számba nem véve, rögtön egy szavával megadta a zsidóknak az egyenjogositást: látjuk és érezzük, és Európászerte látják és érezik, hogy privilégium adatott a zsidóknak a civilizált emberiség kizsárolására, és ezt a zsidók már jó részben meg is tették. Ha pedig így marad, mire a zsidók oda fejlődnének, hogy levetkeznék ragadozó természetüket, akkorra végkép ki lesz rabolva az emberiség; s az erkölcstelenség és nyomorposvá-

nyába sülyedt nép mit sem fog tudni többé a toleranz, humanitás s a zsidók szabad nyúzási tanairól, tüzzel, vassal, vérrel veszi vissza elrablott javait.

Jellemzőnek találja Hermáann Ottó úr, hogy Stöcker, Henrici, Istóczy a muszka muzsikok, sőt tovább mehetünk, a spanyol kortes, az algieri mahomedánok, az amerikai yankeek mind egy alapon állanak – hát biz ez hatalmas bizonyíték arra nézve, hogy mindenütt zsidó a zsidó.

Azt mondja továbbá Hermann képviselő úr, hogy a neológ zsidók lassankint kiküszöbölik azokat a balga vallástételeket, melyek tőlünk elkülönözt életet parancsolnak a zsidónak. Csakhogy nekünk nem azok a balga vallástételek ártanak, a milyen például az, hogy „az isten két rőfnyi hosszú s egész éjjel ordít mint a vadállat, míg hajdanta vidáman tánczolgatott”; ezeket csak hadd higgye a ki boldog, nem árt vele senkinek; hanem az, a mi a zsidó szellemet teszi, a mi a lényeg, a mi egy Beaconsfieldnél, Gambettánál is megmarad, – a mint maga Hermann képviselő úr is elősmeri, – az van nekünk ártalmunkra, az pedig nem egyéb, mint hogy a zsidók a nem-zsidókat nem tekintik Isten képére alkotott lényeknek, hanem tisztátalan vérű, lelketlen állatoknak, (mert vannak lelkes állatok is a zsidók szerint, ilyen például az ökör és a többi általuk megehető állatok, melyek, ha a sakter által öletnek meg, üdvözülnek is,) kiknek rendeltetésük az, hogy a zsidók által kiirtassanak vagy azoknak eszközei legyenek épúgy, mint a kutya vagy ló, s ebből folyólag nem ösmerik el személységünket, jogunkat az élethez, egészséghez, becsülethez és tulajdonhoz. A zsidóság született, megátalkodott örökös ellensége az összes emberi nemnek, épúgy mint a rüh a birkáknak. A zsidóság létérdeke, megélhetési föltétele: a többi emberek sülyedése és pusztulása épúgy, mint a baktériumok- s vibrióknak a hulla rothadása. Itt tehát összegeztethetését keresni az érdekeknek, czéltalan munka. Ez tisztán s teljesen létkérdés: ha egyik marad, a másiknak kell pusztulnia és vice versa. S mint ilyen, első sorban hatalmi kérdés: az fog megmaradni, a melyik fél erősebb. De eltekintve ettől, kérdezem: melyiknek van joga az igazság szempontjából a megmaradáshoz inkább: a zsidóságnak vagy az emberiség többi részének? Hasonló kérdés ez ahoz, hogy melyiknek van joga a másik rovására az élethez: az embernek, vagy a bőrén rágódó tetveknek? Ez a természettudományok mezejére tartozik, döntse el Hermann Ottó úr.

Különben, hogy mit kell vélnünk a neológ zsidókról, minden elfogulatlan ember megértheti Istóczy úr 1875 apr. 8-án a képviselőházban tartott beszédéből.

Beösméri Hermann Ottó úr, hogy az őstermelésben a zsidók egyáltalán nem vesznek részt. Nem bizony; de nemcsak ebben nem vesznek részt, hanem semminemű termelésben. A zsidó sem szellemi sem anyagi téren soha nem produkál (egy kivétel csak a szabályt erősíti meg), hanem a kész, a mások által produkáltat vonja el, szívja ki a társadalom testéből, mint a *Corobanche ramosa* a kenderből.

A „zsidó vallású magyar,” mely oly sokaknak ábrándja, már most is meg van tisztelt képviselő úr! Csakhogy oly értelemben, mint a hogy mondjuk, ez Péternek balhája, az Pálnak balhája; de mindenütt csak ugyanazon balha biz az, és sem Péternek sem Pálnak nem válik bőrévé, akármennyi szer érintkezik is vele. Nem volna az baj, ha a zsidó csak külön nemzetiség volna, mint a rác, vagy tót, vagy a többi; egyik sem szipoly az rajtunk, de a zsidó az mindeniken. Hadd fejlesztené, őrizné, ápolná a zsidó nyelvét, vallását tűzhelyét, hónát, irodalmát, meg férne a népek nagy családjában, meg e monarchia határán belől is, él itt elég nemzetiség: de ez mind becsületes termelő polgárokból álló nemzetiség, s a zsidó nem akar az lenni és soha sem lesz azzá. Feleljenek azok, kik szerint a zsidóság csupán nemzetiség: veszedelmes-e az e monarchia határán belül élő nemzetiség bármelyike, a zsidót kivéve, a társadalomra, az emberiségre? A mi jámbor drótos tótjaink épúgy találhatók világszerte, mint a zsidóság, kél-e azok ellen valahol agitáció? Bezzeg kél a zsidó ellen mindenütt; a magyar épúgy érzi veszélyes voltukat, mint a német, olasz, lengyel, muszka, oláh, spanyol, angol, francia, mint az algieri arab (ezek is sémita nép, csakhogy e sémita nép és a zsidó közt olyan lényeges különbség van, mint a bárány és a veszett farkas között,) és mint az amerikai yankee. Kellett-e valaha az egy monarchiában élő nemzetiségek valamelyikét, kivéve a zsidót, oly szigorú korlátok között tartani, hogy ki ne fossza a gazság minden eszközeivel a többit?

Szúnjünk meg valahára légből kapott állításokra és nem okokra építeni. Miért szorította volna Európaszerte minden állam csak épen a zsidókat korlátok közé, ha erre nem a zsidók maguk adtak volna okot? Hol van példa a történelemben, hogy az erősebb, az uralkodó nemzet az elnyomottat valaha kizárta a földművelés- és iparüzésből? – mint ezt Hermann képviselő úr a zsidókkal történelem állítja; – sőt még mindig rá kényszerítette! Hamis tanok azok, melyek szerint a zsidó kényszerűségből lett handlérozóvá, mindezt zsidók gyártották s azok terjesztették el nagy sikerrel. Maguk választották a zsidók mindenütt, mióta léteznek, nem a kereskedelmet, nem, mert ez is productiv foglalkozás, hanem a csalást, szé-

d e l g é s t foglalkozásul; ez az ő eredeti, ősapjuktól Jákobtól öröklött nemzeti foglalkozásuk, s ezt mással fölcserélni sehol és soha nem akarták és nem is tették; ezt űzi a zsidó ma is, legyen bár névleg kereskedő, iparos, ügyvéd, orvos, író vagy bármi. Magán körökben vérlázító dolgokat lehet hallani egy néhai Handler és még élő hasonszórú zsidó orvosokról, minők: W. E.-t (kinek „híres könyve” – mint maga nevezi, – merő plágium,) stb. Ez a foglalkozási ág pedig természetesen sehol sem volt kedves, és nem öröme adnak vala rá szabadalmakat, mint ami felvilágosodott XIX-ik századunk adott. Ezért utálták és gyűlölték a zsidókat mindenütt és mindenha, ezért üldözték és irtották ki őket mint a patkányt.

Ám ha becsületes termelő gazdasági életet akarnak élni a zsidók, miért maradnak így elszéyedve az egész világon? A magyarok ősi hónát is feldúlták Etelközben a besenyők, feldúlták itt a Kárpátok alján a mongolok és ozmánok; de új hazát kerestek vagy felépítették a régit, miért nem tettek így a zsidók? Példátlan a történelemben, hogy egy 10 milliónyi nép ne birjon hazával! Nincs nemzet, mely előtt ösmeretlen volna a honi föld szerelme, csak a zsidó. Nincs és nem volt állam, föld nélkül, csak a zsidó állam. Hibás a szokásos meghatározása az államnak: „közös főhatalom alatt, meghatározott földterületen szervezett polgári társaság”; íme a zsidók megmutatták a világnak, hogy lehet államot alkotni meghatározott földterület nélkül is! Hja a zsidó állam földterülete a civilizált államok teste, mint az élődi mohnak a fakéreg. DuMesnil-Marigny kimutatja, hogy a zsidók nem Jeruzsálem földülata után széyedtek el, hanem már a keresztyén időszámítás előtt régen el voltak terjedve az egész akkor ösmert világon. Ugyancsak a nevezett író beszéli, hogy a zsidók több ízben, miután valamely országból kiűzettek, tetemes összegek fizetésének vetették alá magukat, csakhogy visszatérhessenek oda. Miként magyarázható meg ez az idegenkedés a honi föld- és ragaszkodás az idegen iránt, hol pedig ellenük oly roppant gyűlölet, elnyomás és üldözés nyilvánult? Hát csak úgy, hogy ültessd a fa kérgén nőtt gombát melegágyba, s öntözzessd bármily gondosan: elpusztul; ellenben irtsd a fákról bár évről évre, mégis csak a fán képes élni; mert a földből tápnedvet készíteni önmaga nem képes, hanem csak a kész kiszívni a fából. Ép-úgy a zsidók is csak a népek zsírján tudnak élni; s bármily megvettetés, üldöztetés, pénz- és véráldozatok árán is, meg kell vásárolniuk az ott lakhatást, mert létérdekük. Ott vannak például ma a muszka zsidók. Van elég műveletlen, el nem foglalt föld még a világon; de nekik nép kellene szegényeknek, civilizált, gazdag nép, a melyet tönkre tenni lehessen, s ha ilyen nem akad, mivel egyik

nemzet sem igen hajlandó magát ez éhes tetveknek martalékul dobni, éhen kell elpusztulniuk az isten-adtáknak, ha csak a többi, gazdag népek nyakán már meghízott tetvek nem segíeyezik.

Hermann képviselő úr „magasabb ethikai rugóról beszél, mely majd egybeforrasztja a zsidókat a nem-zsidókkal.” Nincs és nem lesz soha, tisztelt képviselő úr, a zsidó lélekben egyéb momentum, mint a határtalan bírvágy, melynek kevés egy darab hazai föld, hanem az egész világot szeretné benyelni, és a határtalan szemtelenség, melylyel e telhetetlenségének eleget tenni törekszik.

Becsületszavát, esküjét maga tette érvénytelenné a zsidó, és ma is érvénytelennek kellene lennie igazság szerint; mert mikor becsületszavára állit a zsidó, épúgy hazudik mint mikor esküszik. Az életben ezer tapasztalás győz meg arról, hogy zsidónak sem becsületszavára, sem esküjére hitelt adni soha nem lehet. Igen; mert nem tartja lelkiismeretben dolognak, állattal szemben becsületszót vagy esküt beváltani!

Nyíri Elek.

(Vége a jövő számban.)

A zsidó harcztérről

– Havi szemle. –

(A danzigi császártalálkozás és az orosz belügyminister, Ignatyev gróf körrendelete a zsidókérdést illetőleg. A muszkaországi zsidók komor hangulata, – A zsidó népvándorlás megindulása, s e népvándorlásnak Amerikába és Syriába való vezetése. – Az „Alliance israélite universelle” megváltoztatott politikája. – Merunovicz, galicziai tartomány-gyűlési philosemita aatisemita képviselő és a lengyel nemzet hagyományos zsidóbarátsága. – A galicziai ruthenek magatartása. – Az elzsidósodott Lengyelország. – A német birodalmi gyűlési képviselőválasztási mozgalmak. A conservatívek és a radikális antisemiták coalitíója, szemben az elzsidósodott haladópártnak a szociáldemokratákkal való szövetségével. – Az antisemita reformpártiak drezdai congressusa s a berlini antisemita-liga alapításának évfordulati ünnepélye. Az antisemita hírlapirodalom nagy lendülete, szemben a zsidó újságok sorvadásával. – Hogyan hazudnak a zsidó lapok? – A zsidó-fogdozó Dr. Reinkens ó-katholikus püspök. – A nők szerepe az antisemitikus mozgalomban. Lehmann Lilli a német amazon, s a „Berliner Börsen-Courier” felpofozott szerkesztője, Davidsohn úr. – Elsassi gazdaember-regulák. – A csehországi „németheccz” voltaképen „zsidóheccz.” – A német írói-egylet gyűlése Bécsben és a „spanyol Gambetta” Castelar. – A bécsi „Oesterreichischer Volksfreund” újabb confiscáltatása a „12 röpirat” egy czikke miatt és a bécsi antisemitikus mozgalom. – A pásztói és losonczy zsidóellenes tüntetések, és az egy „izraelita polgártárs”

által agyonütött szegény cibakházi földműves.)

A szeptember 9-én végbement danzigi császártalálkozás nagy aggodalmak okozója lett egész Európa zsidó sornalisztáinál. Rőfnyi hosszú vezérczikkek, correspondenzek s telegrammok egész özöne zúdult a szegény újságolvasóra heteken át, s a faggatott kérdés, melyre a zsidó sornaliszták feleletet adni nem tudtak vagy nem mer-

tek, mindig és mindenütt az volt: „Ugyan miről tanakodhatt egymással alnémet és az orosz császár?” A sok „könnte”, „dürfte”, „möchte” segédigékkel bőségesen gamírozott conjecturális politikai cikkek-tömeg okoskodásai végeredményben aztán oda lyukadtak ki, hogy a danzigi császártalálkozásnál „kizárólag Oroszország b e l ü g y e i képezték a megbeszélés tárgyát”, amint ezt a berlini zsidó National-Zeitung”-nak a „Pester Lloyd” által is, sept. 19-ki számában átvett egy cikke is elismeri. Csakhogy ugyanezen zsidólapok szerint, az „Oroszország belügyei” alatt a „parasztkérdés” értődne.

Hát hiszen elfogadva azt, hogy a Németországot absolute nem érdeklő oroszországi „parasztkérdés” miatt kellett a két uralkodónak mulhatlanul s z e m é l y e s e n értekeznie egymással: az oroszországi parasztnak is legnagyobb bajuk az „izraelita polgártársak” által való kiszipolyoztatásuk, s így, ha csakugyan az orosz „parasztok” sorsának javítása képezte a két császár közti beszélgetés tárgyát: úgy lehetetlen volt ezeknek a z s i d ó k é r d é s t is meg nem érinteniök, a mely kérdés csakugyan n e m z e t k ö z i kérdés, és pedig, tekintve Németországnak a zsidóság által vezérelt sociáldemokratia részéről, – Oroszországnak pedig szinte a zsidóság által vezérelt nihilismus részéről való fenyegettetését, csakugyan o l y nemzetközi kérdés, a melynek tárgyalása, szemben a folyton kundiszó, szaglálódó, szimatoló s e mellett folyton „attentát”-okkal fenyegetődző zsidó sornaliszta haddal, teljes biztonsággal csakis maga a két császár által, és csakis s z e m é l y e s értekezés útján volt eszközölhető.

A zsidó sajtónak a danzigi találkozás fölötti kirívó aggodalmi szemet szúrtak egyebek közt a „Berliner Ostend-Zeitung”-nak is, a mely szept. 26-ki számában ezt írja:

„A danzigi császártalálkozásra az összes zsidóság felütötte az orrát, s nem kevésbé a mi „zsidó polgártársaink” is. Ha a berlini sajtóbanditák az államügyészre való, könnyen érthető tekintetből nem tartják is opportunusnak, szívük érzelmeit kiönteni, mindazonáltal „zsidó fájdalomknak” a sorok között kifejezést adtak. Ellenben világosabban beszél a külföldi zsidósajtó, nevezetesen a mi „kedvencz lapunk” a „Pester Lloyd,” (Ilyen hírhedtté vált ez a mi fő zsidó lapunk már Németországban is! – Szerk.), a mely olvasóival ezt közli:

„Félni lehet attól, hogy Oroszország kísérletet fog tenni arra nézve, hogy a szövetségbe harmadiknak felvéteti magát.”

„A zsidó skribler bizonyosan attól fél, hogy az orosz kormány a zsidók irányábani magatartását mint receptet ajánlhatná.

A sajtózsídók arczátlansága, a mely a többi sémitának hihetetlen vakmerőségével karöltve jár, mindaddig fog tartani, míg a zsidó dicsőség borzasztó véget nem ér. Az a régi közmondás, hogy „Hochmuth vor dem Falle” („Elbizakodottság a bukás előtt”) még mindig igaznak bizonyult, és Izrael elvakult, megveszekedett fiaian is bebizonyulni fog.

Minden kísérletük, a csapást elhárítani magukról, hiábavalók és csak arra szolgálnak, hogy a világítéletnek kimaradhatlan bekövetkeztét egy elkorcsosult népre csak siettség. Csakis zsidó természet kell ahhoz, szemben egy ily hatalmas koráramlattal, szüntelenül bőkkölni, s a már úgyszólván elkerített ellenségeket folyton még inkább ingerelni. „A ki szelvet vet, vihart arat,” s a ki a kereszténység legalávalóbb hecczelését életfeladatává teszi, nem fog csudálkozhatni, ha az egyetemes keresztény világban majd hirtelen ez a kiáltás hangzik fel: „Hierolysma est per-dita!”

Természetesen, valamint a kundiszó és szimatoló zsidó sornalisztákat nem, úgy bennünket sem hívtak meg a danzigi császártalálkozásra tanukul, s így misem tudhatjuk „schwarz auf weiss,” mit végeztek ott általában, s in specie a zsidókról De tekintve a most vázolt körülményeket, és szem előtt tartva a dolgok logikai egymásutánját: nem vélünk csalódnani akkor, ha egyrészt a danzigi császártalálkozás, más részről pedig Ignatyev gróf orosz belügyminis-ternek, szeptember 25-én Dél- és Nyugat-Oroszország kormányzóságai-hoz (a hol t. i. a zsidóknak eddig szabad volt lakniok,) kibocsátott körrendelete közt o k o z a t i ö s s z e f ü g g é s t látunk. E körrendelet mint menykőcsapás ütött nemcsak az oroszországi, hanem az összes európai zsidóság közé is, a mely lapjaiban csak azelőtt pár nappal is azt híresztelte, hogy a „liberális” Ignatyev grófnak szándéka az oroszországi zsidóságot „minden feltűnés nélkül” („ohne jeden eclat”) emancipálni, s ő ezen emancipáció feltételül csak a „kagal-törvénysszékek és a sakteradó” megszüntetését kötné ki. Beáta ju-daica simplicitas!

Ezen, következményeiben kiszámíthatlan horderejű körrendelet következőleg hangzik:

„A kormány már régóta különös figyelemmel kísérte az Oroszországban élő tekintélyes számú zsidó lakosságot és annak a birodalom többi nemzetiségeihez való viszonyát. A zsidók gazdasági tevékenységének következményeit, nemzeti elzárkózottságukat és vallási fanatizmusukat mint a keresztény lakosságra nézve károsakat ismervén fel, a kormány a legutóbbi 20 év alatt a rendszabályok egész sora által törekedett a zsidóknak a többi lakossággal való assimilációját előidézni, és a zsidókat jogi tekintetben a törzslakossággal majdnem egyenlőkké tette. Azonban az ez év tavaszán a Délen kitört zsidóellenes mozgalom, a mely Közép-Oroszország több helységére is kiterjedt, megczáfolhatlanul kimutatta azt, hogy a kormány minden fáradozásai daczára, a zsidó néptörzsnek a többi lakosság irányában való abnormis viszonyai, ma is csak úgy mint azelőtt, tovább tartanak.

A legutóbbi zavargások alkalmából tartott törvényszéki tárgyalások folyamán kiderített dolgok, az azokban résztvettek vallomásai, a közigazgatási hatóságok jelentései s egyesek kérvényei és beadványai azt tanúsítják, hogy ezen, az orosz nép előtt ismeretlen zavargásoknak fő oka tisztán gazdasági jellegű körülményekben keresendő. A zsidók a leg-

utóbb lefolyt 20 év alatt lassankint nemcsak a kereskedést és ipart magukhoz ragadták, hanem vétel és haszonbérlet útján nevezetes földbirtokot is kezükre kerítettek, a mi mellett, csekély kivétellel, tömörült-ségük és solidaritásuk folytán, egyesített erejüket nem az ország termelőképességének gyarapítására, hanem a törzslakosságnak, különösen pedig a népeség szegényebb osztályainak kizsákmányolására fordították, mi által ok aztán ezen utóbbiak részéről tiltakozásokat idéztek elő, a melyek oly sajnálatos módon és erőszakoskodásokban nyilvánultak. Minekutánna a kormány az előfordult kihágásokat és önhatalmaskodásokat erélyesen elnyomta, és a zsidókat erőszakoskodások elől megvédeni törekedett, nem kevésbé szükségesnek tartja, haladék nélkül nyomatékos rendszabályokat megragadni arra nézve, hogy a zsidók és a törzslakosok közt fenálló abnormis viszonyok elháríttassanak, és a lakosság a zsidók kártékony tevékenységétől megóvassék, a mik, a helyi tudósítások szerint, a zavargásokat előidézték.

Legalázatosabb előterjesztésein folytán, és a célból, hogy a zsidók gazdasági tevékenysége fölött a lehető legpontosabb adatok nyeressenek; mivel ily adatok összeállítása, azoknak a helyszínén való minden oldalú megvilágítása, valamint javaslatok oly rendszabályokat illetőleg, a melyek képesek a lakosságot a zsidók által neki okozott károktól megóvni, nemcsak hogy igen kívánatosak lennének, hanem egyszersmind a kormánynak bőséges anyagul is szolgálnának: méltóztatott ő felsége a császár f. hó 22-én legkegyelmesebben elrendelni, hogy az Önkormányzatára bízott kormányzóságban, a hol a zsidók a lakosságnak jelentékeny százalékát képezik, a zsidókérdésre nézve, az Ön elnöklete alatt egy, a különböző rendek és testületek képviselőiből (zsidók belevonása mellett) alakult helyi bizottság hívassék egybe, a melynek kötelessége lesz, véleményt és javaslatokat formulálni és a minisztérium elé terjeszteni, főleg a következő kérdések fölött:

1. A zsidók gazdasági tevékenységének mely oldalai hatnak különösen kártékonyán az illető vidék törzslakosságának életére?

2. Mely akadályok nehezítik meg a gyakorlatban a zsidókra nézve fenálló törvények szigorú alkalmazását a földbirtokvásárlást és haszonbérletet, a spiritus-kimérést és uszorát illetőleg?

3. A fenálló rendszabályok mely változtatásai, eltörlése vagy kiegészítése lenne szükséges arra nézve, hogy a törvényeknek a zsidók részéről való kijátszása megakadályoztassák, s mely törvényhozási és adminisztratív rendszabályok lennének megragadandók, hogy a zsidók kártékony befolyása ellensúlyoztassék a gazdasági tevékenység azon ágai-ban, a melyekre a bizottság utalni fog?

4. A kidolgozott javaslatok előterjesztésénél egyúttal a következőkről is referálni kell: a.) A zsidóknak százaléki arányáról a keresztényekkel szemben, a városokban, mezővárosokban és falvakban, b.) A pálinkás boltokról, a melyeket zsidók személyesen, vagy fictive keresztények által, tartatnak c.) A zsidók által megvásárolt vagy haszonbérben bírt földbirtok terjedelméről, és e.) A zsidó földbirtokosok számáról.

A midőn a fentebbi legfelsőbb akaratot Önnek tudomására hozom, szükségesnek tartom még arra is utalni, hogy a fentebb körülírt program, a mely azon momentumokat tartalmazza, melyeknek pontos ismerete

kívánatos lenne, a bizottságot, teljességgel ne korlátozza tevékenységében, hanem ez, a helyi viszonyokhoz képest, kitágíthatik oly módon, amint azt Excellentiád és a bizottsági tagok czélszerűnek látni fogják; e szerint tehát a fentebb idézett kérdéseken kívül, mindazon többi momentumok is, a melyek a zsidók helyi életfeltételeire és tevékenységére bármikép vonatkoznak, szinte tanácskozásaik körébe vonhatók és a minisztérium elé terjeszthetők. A fentebbi jelentéstételre két hónapi határidő tűzetik ki.”

Ez a körrendelet volt tehát a muszka kormány felelete arra a zsidó petícióra, a melyet a muszkaországi Rothschild: Polyakov, felenyjái nevében pár hónappal ezelőtt benyújtott, s a melyben nem kevesebb kéretik, mint hogy a zsidók teljesen emancipáltassanak, s engedjék meg nekik egész Oroszországban lakniok, mert, mint a petíció mondja, a birodalom déli és nyugati kormányzó-ságaiban való összezsúfultsága mellett, a zsidó lakosság „ott a szoros értelmében elfulad levegő (Luft) hiányából.” Hát a 3-4 milliónyi zsidó ott nem fér el, azon a területen, a hol 30-40 millió keresztény elfér? Ő nekik „Luft” kell? Persze szeretnének az általok már lelegelt Délről és Nyugatról Északra vonulni, hogy az ottani, még ki nem szivattyúzott lakosságot is tönkre tegyék.

De a muszkaországi zsidók ezzel a petícióval még nem érték be. A birodalom minden részeiből zsidó küldöttségek jelentek meg Pétervárott a múlt 6 hét folyamán, s Ignatyev grófnál kihallgatáson voltak, (a császár elé azonban nem eresztettek,) a hol egyebek közt Drentelen tábornokot, a kievi kormányzót is „bevádolták.”

No hát hiszen a muszka zsidók nem igen fognak ezen fészkelődéseik eredménye fölött örvendhetni; mert a fentebbi körrendelet értelmében megalakult helyi bizottságok majd megvetik nekik alaposan ágyukat, s oly bőséges materiáit fognak az orosz kormánynak rendelkezésére bocsátani, a mely a megragadandó legradikálisabb rendszabályoknak is elégséges indokaiul fognak szolgálhatni. De hát szepnek is már a zsidók Muszkaországban.

A muszkaországi zsidók nyomott hangulatáról érdekes közleményt hoz az „Ostend-Zeitung” október 8-ki száma. E közlemény így szól:

„Nagy gyász Izraelben. A National-Zeitungnak (Berlini zsidólap. – Szerk.) írják Peterhofból: A zsidó delegáltak congressusa Pétervárott üléseit befejezte, és a küldöttek hazájukba visszatértek. Azon audiencia, a melyen Vladimír nagyherczegnél és Ignatyev grófnál voltak, állítólag sokat ígérő volt a zsidókérdés sorsára nézve; így hirdették a világnak. Valójában azonban a küldöttek nehéz szívvvel és a jövő iránti aggodalmakkal mentek haza. A „W. P.” moszkvai levelezőjének alkalma volt, egyikükkel, a ki Moszkván át Dél felé utazott, beszélnie, és ennek az audienciáról adott leírásából látható, hogy a zsidók jövőjével Oroszországban nem a legjobban állhat a dolog. Ignatyev a küldöttséget

igen szeretetreméltó módon fogadta, a mint ez egy ügyes diplomatától másképp nem is volt várható, s azt a tanácsot adta nekik, mikép a Küldöttség, hitsorsosai közt működjék oda hogy a zsidók kétharmad-része Oroszországban vegye kezébe a vándor botot, akkor a zsidók többi részének viszonyai kedvezőbbekké fognak alakulni. (Bravó! Németországot illetőleg nekünk is ugyanez a kívánságunk. – Az „O. Z. szerk.) A deputáció azon panaszára, hogy a zsidó ifjúság elől a képzés utait elzárják, Ignatyev megjegyezte, hogy a zsidó ifjúság nem-tanulása az államra nézve csak előnnyel jár, mivel a zsidó tanuló ifjúság csak növeli a socialisták contingensét! (Épen úgy mint nálunk, a hol Iczig szinte a vörös zászlót lobogtatja. – Az „O. Z. szerk.) Vladimir nagyherceg a deputációnak felel: „Fivérem Oroszország császára, s önmagát se tudja megvédelmezni. Hogyan adjon hát Önöknek elégséges védelmet?” Így áll e pillanatban a zsidókérdés Oroszországban. Mint futótűz terjedt el a pétervári zsidó congressus ezen eredményének híre az itteni zsidók között, a kik rendkívül nyomott hangulatban vannak, s midőn a (zsidó) újév napján a szószékről hallották, hogy a jövő semmi jót sem hord méhében, ekkor az újévi ünnep a gyász és a jövő iránti aggodalom napjává lőn. (Csak immár a „mi” zsidaink is magukba térnének; ezek újévnapijukon még ugyancsak szemtelenül léptek föl. – Az „O. Z.” szerk.) Reszkető hangon rajzolta a moszkvai főrabbi az összegyülekezett községnek a zsidók jelenlegi helyzetét Oroszországban (ő szinte hivatalos volt a pétervári conferenciára,) mondván: „Minek taníttassuk gyermekeinket, egyik vagy másik módon úgyis elszakasztani fogják őket tőlünk. Vonuljunk vissza a közéletből, hogy semmi okot se szolgáltatassunk bármely kihágásra ellenünkben. Ne szerezzünk magunknak semmiféle ingatlan jószágokat, hogy minden pillanatban mozgósított állapotban le gyünk.”

Sőt már a „Pester Lloyd” is megkondítja a vészharangot, október 10-ki estilapjában ezt írván:

„Gróf Ignatyev és a zsidók. Tudvalevőleg nemrég az orosz belügyminister, gróf Ignatyevnél egy, számos tekintélyes orosz zsidókból álló deputáció jelent meg, és a III. Sándor császárnak jelenleg Oroszországban annyira szorongatott és üldözött zsidó alattvalói érdekében szót emelt. Erre néhány orosz lap és a bécsi „Politische Correspondenz” is jelentették, hogy Ignatyev gróf a zsidó deputációt a legbarátságosabban fogadta, azokat valódi orosz állampolgároknak nevezte, és nekik megígérte volna, hogy az orosz kormány a zsidókérdést nem-sokára, általános megalégedésre, a jog és humanitás alapján megoldani fogja.

Ezen egész közleményt, a zsidó deputációnak Ignatyev gróf által való fogadtatása módjáról egy, a „Novorosszijszkij Telegraf” („Új-Orosz Távirda”) lapnak a grófhhoz közelálló levelezője most teljesen költöttnek jelenti ki, mert Ignatyev gróf a zsidó deputációnak szószentet azt válaszolta, hogy „teljesen céltalan és hasztalan dolog, ő hozzá (Ignatyevhez) és Sándor császárhoz deputációkat küldözgetni, mert az orosz kormány különös közbenjárások nélkül is képes lesz, a zsidókérdést az egész állam érdekében és nem egy külön nemzetiség érdekében, megoldani, és aztán, hogy egy külön deputációnak küldése a zsidók

részéről Oroszországban egyenesen törvényellenes, mivel ezek nem képeznek külön rendet, s azért, nem tudni ki által választott deputációkat sem küldhetnek. Az esetben, ha a zsidóknak Oroszországban valamely bajaik vannak,” jegyzé meg végül az orosz minister szószerint a deputációnak, – „azokat ők, a zsidók, a törvényesen kirendelt közegek után és ne önkényes utakon juttassák a kormány tudomására.” A küldöttség, mely az ildomos gróf részéről ilyen darabos feleletre teljességgel nem volt elkészülve, mint menykőcsapástól sújtva s elképpedve állott ott, s eleinte teljességgel nem tudta, mit mondjon tovább. Ignatyev gróf pedig felhasználta a zsidó deputáció ezen zavarának pillanatát arra, hogy gyorsan ajánlja magát, s époly gyorsan elűnjék egy oldalajtón keresztül.”

A muszkaországi és ezzel az egész európai zsidóság tehát sejtí már a bekövetkezendő eseményeket, s azért mind komolyabban kezdenek foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy hová vándoroljanak hát a muszkaországi zsidók az esetben, ha egy szép reggelen megjelenik a zsidókat kiutasító ukáz?

S annyira jutott már a dolog, hogy még maga a „Pester Lloyd” is indítatva érezte magát, szept. 10-ki esti lapjában e kérdéssel a politikai rovatban foglalkozni, ezt írván:

„Konstantinápolyból jelentik, hogy az Oroszországból kiűzött zsidók Syriában (Palaestina Syriának csak egy részét képezi. – Szerk.) való letelepítésének kérdése ott nagy komolysággal és nagy buzgalommal tárgyalatik. Már a Portához egy e célra szolgáló területdarab átengedése iránti követelést is intézték. Hogy a település előmozdításék, utak és vasutak szándékoltatnak építetni, és az új gyarmatok a vasúti állomások mentén fognak berendeztetni. E terv németek és angolok által (Értsd: német és angol zsidók által. – Szerk.) lett megpendítve, a kik befolyásuk és pénzügyi erejüknél fogva azon helyzetben vannak, hogy a vállalatot keresztülvihetik, s a kik ezenkívül készeknek nyilatkoztak, az illető út- és vasutépítmények hasznát a kormánynak engedményezni.

A ministertanács a tervet már tanácskozás alá vette, és mivel a török politikának folyton hagyományos vonása volt, a zsidókat védelembe venni, (Hogyne, mikor mind a két nemzet körül van metélve! – Szerk.) nem lehetetlen, hogy a terv a császári jóváhagyást megnyeri és ezzel valósulást nyer.”

Ugyancsak a palaestiniai kérdésre vonatkozólag, a „Pester Lloyd” szept. 14-ki esti lapjában, egy bukaresti levél a következőkről tudósít:

„Néhány hónap óta Románia, nevezetesen Moldva zsidói között, élénk agitáció észlelhető a Palaestinába való kivándorlás mellett, a mely agitációnak lelke egy skót missió-prédikátor, névszerint Bassin Eliezer. Ez azt állítja, hogy ő a legszorosabb érintkezésben van Anglia azon köreivel, melyek a zsidók Palaestinába való önkéntes letelepedésének kérdését sokkal komolyabban veszik, mint ez a kalandos terv (S miért lenne „kalandos”? – Szerk.) megérdemli. S csakugyan már több városban alakultak is izraelita kivándorlási egyletek, a melyeknek elnökei Bassin

E-hez intézett iratukban készeknek nyilatkoztak, az Ígélet földére áttelepedni.”

Az oroszországi zsidó népvándorlás, szemben a jövőre nézve való szomorú kilátásokkal, és szemben az orosz népnek újra meg újra megújuló zsidóellenes tetteivel, a melyekről a múlt hó alatt Odessából, Kievből, Borsnából, Révaiból Tarnorudából, Kopaczovkából és más helyekről érkeztek hírek, szemben továbbá a kormánynak azon már is életbeléptetett részleges rendszabályaival, a melyek folytán a fölösleges zsidók az egyes városokból hatóságilag kiutasítatnak. mint ez többi között a Fekete és Azovi tengerparti városokra nézve is történt: – ismételjük, szemben ezen, a zsidókra nézve kedvezőtlen áramlattal, az oroszországi zsidó népvándorlás Nyugat felé már teljes folyamatba jött.

Erre nézve a lefolyt négy hét alatti híreket a következőkben regisztráljuk:

A „Neue Freie Presse” bécsi zsidólap szept. 6-ról jelenti Bródyból:

„A tegnapi éjjeli vonattal ment el nagy részvét között (No persze! – Szerk.) a menekült orosz zsidóknak 104 főből álló első transportja Amerikába. A jövő héten következik egy második transport. A költségeket a segélyező bizottság viseli egyetemben az „Alliance israélite”-tel, az amerikai Alliance pedig gondoskodik a bevándorlók további szállításáról.”

Ugyancsak a „N. F. Presse” Bródyból szept. 23-án ezt közli: „A legközelebbi vasárnap fog indulni az idemenekült orosz zsidók második transportja Antwerpenen át Amerikába. Itt ezer meg ezer ember a legnagyobb nyomorban várja továbbszállítását, a mely az „Alliance israélite” költségén eszközöltetik. Az „Alliance,” mely fejenként 250 frankot fizet Brodytól New-Yorkig a kivándorlók szállításáért, e célra báró Hirsch és Goldsclimidt (zsidó) bankároktól nevezetes adományokat kapott.”

S csakugyan a bécsi „Deutsche Zeitung” után a többi lapok is jelentették, hogy báró Hirsch, az oroszországi zsidóknak Amerikába való szállítása céljaira egy millió frankot ajándékozott.

A „Pester Lloyd” pedig október 7-én a következőket írja:

„A zsidók kivándorlása Oroszországból Amerikába a legutóbbi idő óta colossális mérveket ölt. A „Kievlyanin” hivatalos lap m. hó 30-ról egy kimutatást közöl, a mely szerint ez év máj. 13-tól szeptember 22-ig csak magából Kievből nem kevesebb mint 531 Mózes-vallású személy vándorolt ki Amerikába. Az egyes hónapok és a kivándorlottak állása szerint ezen szám következőleg oszlik el: Májusban 94 kereskedő és 13 közpolgár; júliusban 61 kereskedő, 10 közpolgár és 1 katona; augusztusban 21 kereskedő, 107 közpolgár, 8 kézműves és 16 katona; szeptemberben 8 kereskedő, 111 közpolgár, 9 kézműves és 27 katona. Ezen 531 kivándorló között 225 gyermek van. Ezenkívül, az idei szünidők alatt, 7 Mózes-vallású tanuló vándorolt ki Kievből a külföldre.

Bukarest, október 6. – A Palaestinába való izraelita kivándorlás melletti mozgalom váratlan mérvet öltött. Románia minden városába számos jelentkezések érkeznek be kivándorolni akarók részéről, és nagy pénzajándékok folynak be, s legközelebb a Porta itteni képviselőjénél meg fognak történni a szükséges lépések arra nézve, hogy Palaestinában művelésre képes földbirtok szereztessék meg.”

A párisi „Alliance israélite” és a hírhedt angol főzsidó, Montefiore Mózes már manifesztumokat is bocsátottak ki az „üldözött” oroszországi zsidósághoz, melyekben ezeket Amerikába való tömeges kivándorlásra hívják fel. Ugyanis mint a londoni „Jewish Chronicle” közli:

Az „Alliance israélite universelle” egy köriratot bocsátott ki azon oroszországi zsidó községekhez, a melyek üldöztetést szenvedtek, a mely köriratban az mondatik, hogy intézkedések tétettek a zsidóknak Amerikába való vándorlását elősegíteni. A kivándorlóknak 18 és 38 év között kell lenniök, egészségeseknek és szorgalmas iparosoknak. Az Alliance úti költségeiket (250 frankot felnőttekért és 150 frankot gyermekekért). New-Yorkba és az Egyesült Államok más városaiba, viselni fogja. Amerikai földön való megérkezésük után az új jövevények továbbbi segélyben részesülnek. Az Egyesült Államokban minden család részére mintegy 23 hektár föld jeletetik ki.”

Montefiore levele pedig a „Kievlyanin” szerint a következőt tartalmazza:

„Minden zsidó, tekintet nélkül az életkorra, mihelyt elhatározta magát az Amerikába való kivándorlásra, az átutazásra minden lehető segélyezést nyer; még azok is, a kik hadkötelezettségüknek nem tettek eleget.

A kormány ezen áttelepülés elé semmiféle akadályokat sem fog gördíteni. Az áttelepülés megkezdődhetik, mihelyt azon személyek lajstromai elkészültek, a kik kivándorolni óhajtanak. Ezen lajstromok az Odessában levő meghatalmazottnak küldendők be. Ott már egy iroda is van, a mely meg van bízva, minden kiadást, magára vállalni. Amerikában egy jó mezőgazdasági gyarmat van berendezve nagy vetőmag készletekkel. A zsidó kivándorlók oda megérkezése után, a told. az egyes törzsek közt ki fog osztatni, a mikor is mindegyik család mindenféle mezőgazdasági eszközt kap, s mindenféle segélyben részesük. Az esetre, ha az aratás az első évben rosszul ütne ki, a kivándorlók újra kapnak vetőmagot. – A Spanyolországba való kivándorlás nem tanácsos, mert ott nincsen a gyarmatosításra kedvező földterület. (Dehogy nem volna! Csakhogy az oda kivándorlás más okokból nem lenne a zsidóknak tanácsos. – Szerk.) Ellenben Amerikában a föld termékeny és tejjel-mézzel folyó. Montefiore Mózes.” Óhajtanó, hogy a mi zsidóink is kedvet kapjanak a „tejjel mézzel folyó” Amerikába való kivándorlásra. Szerk.) – Ez a levél (a „Kievlyanin” szerint) orosz és héber nyelvre lefordított s ezer meg ezer példányban kinyomatva, Dél- és Nyugat-Oroszország zsidói közt elterjesztetett, s mindenütt nagy benyomást tesz.”

A fentebbiekből úgy látszik, hogy az „Alliance israélite,” a zsidóságra nézve Európában gyökeresen megváltozott viszonyok ólom-

súlya alatt, felhagyott alapítójának, Crémieuxnek azon fellengző ter-
vével, hogy Európából zsidó univrsál-respublikát csináljon, a mely-
ben „Egy új Messiási birodalomnak, egy ujJeruzsálemnek kell támad-
nia a császárok és pápák helyébe,” s felhagyott Disraeli hagyomá-
nyaival is, a ki a szerinte „tisztá vérű” s „felsőbb emberfajt” képező
zsidóság által „kiirtatni” akarta a „zagyva vérű” s „alsóbb emberfajt”
képező európai népeket. Belátja ma már az internacionális zsidóság
e vezérkara, hogy ezen nagy férfainak eget ostromló tervei nem
egyebek chimaeráknál, zsidó bolondgombáknál, a mely tervek továb-
bi forcirozása mellett a zsidó nép, az öntudatra ébredt s fel-
háborodott európai keresztény népek között végenyészetnek nézhet
elébe. Ha eddig az „Alliance israélite”-nek az volt a politikája, hogy
Izrael népét a szétszórtság állapotában hagyja továbbra is küz-
deni a zsidó nemzeti célokért: úgy most a zsidóságnak a föld egy
pontján való összevonása s külön nemzettestbe való össze-
gyűjtése látszik kitűzött céljának lenni. A mi úgy a keresztény
népekre, mint magára a zsidóságra nézve is, csak üdvös következé-
sekkel járhat.

S maradjon is meg az „Alliance israélite” ezen megváltoztatott
politikája mellett; mert a régi politikára való visszatérés Izrael né-
pére rettenetes katastrophát idézhet fel.

Első évfolyami füzetünk 2-ik számában „Antisemitismus Ga-
licziában” czim alatt már ismertettük Merunovitz Theophil lengyel
hirlapírónak nézeteit a zsidókérdés megoldásáról. A végleg elzsidó-
sodott Galicziától ezt kezdetnek elégnék tekintettük, azt híve, hogy
ama félnkség, mely Merunovitz úr egész föllépésén tapasztalha-
tó volt, idővel majd csak megszűnik, s bátrabb magatartásnak ad
helyet. Csalódtunk.

Azóta pedig Merunovitz úr galicziai tartomány-gyűlési képví-
selővé is választatott és pedig Lemberg városában. Választásánál a
zsidók teljesen passive viselték magukat. Tán ezen passiv magatar-
tásukat akarja Merunovicz úr meghálálni legújabb föllépésével a ga-
licziai tartomány-gyűlésen, a mely föllépés olyanforma volt,
ügy: „A kecske is jóllakjék, meg a káposzta is megmaradjon,”
vagy, mint a német mondja: Wasch' mir den Pelz und mach' mich
nicht nass.'<

Merunovicz úr, a kit, mellesleg mondva, a berlini zsidólapok
szerint állítólag „galicziai Istóczy”-nak is hívják, a galicziai tarto-
mány-gyűlésnek október 1-ji ülésében indokolta azon beadott indít-
ványát, a mely szerint

„a kormány felhívandó, az izraelita lakosságot illető szabványok revidíójára és a speciális törvények eltörlésére. Továbbá utalványoztassék 10,000 frt. a mózesi és talmudi törvények kinyomozására a végből, hogy megállapíthatassék, minő vallási és polgárjogi szabványok foglaltatnak azokban. Úgyszinte az izraelita anyakönyvek is revideáltassanak, a visszaélések megszüntetessenek, s a katonai összeírási lajstromok ellenőriztessenek.”

Ezen ugyan enyhe természetű, de magában véve raisonnábilis indítványt aztán Merunovitz úr olyan indokolással kísérté, a mely nagyon is kihívja a kritikát. Beszéde folyamáról a bécsi lapok következőleg tudósítanak:

„Azon beszédben, a melylyel Merunovitz képviselő, a zsidók külső jogviszonyainak rendezésére czélzó ismeretes indítványát indokolta, megjegyezte, hogy, ha valaki tőle tán egy beszédet á la Stöcker és Henrici vár, ez azonnal alaptalannak fog kitűnni. (Merunovicz úr csak örülhetne annak, ha ő Stöcker vagy Henrici-féle beszédet tudna elmondani. – Szerk.) Neki ugyan már azt a szemrehányást tették, hogy ő Galicziában antisemitikus mozgalmat akar előidézni; mindazonáltal ilyen insinuatio ellen legünnepélyesebben és meggyőződésének mélyéből tiltakoznia kell. (Kár ennyire megerőltetnie magát a bizonyfújásban: elhisszük neki. – Szerk.) Az ő törekvése csak az, hogy az általa megpendített kérdés a modern törvényhozás értelmében szabályoztassék, a mely a különböző hitfelekezetek közt (Nem vallási kérdés a zsidókérdés! – Szerk.) az állampolgári jogok és kötelességek tekintetében minden különbözőség megszüntet. (Hisz a zsidók is csak azt állítják, hogy csak erre törekednek ők is. – Szerk.) A németországi antisemitikus mozgalmat ő összeegyeztethetlennak tartja úgy a modern törvényhozás szellemével, (Persze, mert ez a szellem zsidó szellem. – Szerk.) mint a lengyel nemzet traditióival. (Valóban, méltán lehet dicsekedni ezekkel a nemzeti „traditiókkal.” – Szerk.) Szónok ezután a zsidó községet mint egyik legrégebb jogi intézményt fejtegeti; visszamegy az egészen a pyramisok korszakába, túlélte az az ó-kor valamennyi ázsiai államait, a római államot és a középkor villongásait, (Hát akkor bizonyára túl fogja élni Merunovicz úr „se hus se hal”-féle indítványát is. – Szerk.) és még ma is teljes erejében él. Ezen faj, egy meglehetősen általános zsidóüldözés korában, Lengyelországban menedéket talált. (Ezen, az európai keresztény népek ellen elkövetett büntettéért a lengyel nemzet még ma is bűnhődik. – Szerk.) A lengyel köztársaság törvényhozása a zsidókkal mint külön nemzettel bánt el, (Elég bolond volt. – Szerk.) és azok nemzeti törvényei királyi privilégiumok és országgyűlési consitutiók által a legteljesebb mértékben elismertettek. (Ezen privilegizált zsidóállam az államban mellett tönkre is ment a l e n g y e l állam. – Szerk.) E szerint az izraeliták teljesen függetlenek voltak, (Gyönyörű állapotok lehettek ezek. – Szerk.) és a kir. udvarnál külön képviselűk volt. (Oh ti szerencsétlen balga lengyelek! – Szerk.) Ilyen traditióknak megfelelőleg (No persze! Úgy látszik, ezek a lengyelek sem nem feledtek sem nem tanultak ma se semmit. – Szerk.) szónok egyáltalán nem akarja a zsidókat jo-gaikban megszorítani (Beh nagy kár is volna! – Szerk.), hanem csak mellőzését kívánja mindannak, a mi nekik lehetővé teszi, magukat az általános kötelességek alól kivonniok, s maguknak külön előnyöket biz-

tosítaniok. Indítványának tulajdonképeni indokolására áttérve, szónok a tények hosszú sorozatát adja elő annak bebizonyítására, hogy a zsidók javára és a bennszülött lakosság ártalmára, visszaélések és rendetlenségek állanak fenn, mint következményei az eddig érvényben levő törvényhozás bizonyos szabványainak, s hogy azok már régóta tartományi gyűlések tárgyalásainak, hatóságok közti levelezéseknek s hivatalos nyomozásoknak tárgyai voltak. Positiv eredmény azonban eddig hiányzik, mert a zsidó község mysterium maradt. Mindenesetre az egy állam az államban, anomalia az egyenjogosítás szempontjából, s pontosan szükséges azt ismerni, hogy az' oda nem való mellőztessék. A tudományos bűvárlatok céljából javaslatba hozott 10,000 irt tán igen nagy összegnek látszhatik, a gyakorlatban azonban az még nagyon is csekélynek fog kitűnhetni, mert tartani lehet attól, hogy találkozni fog 100,000 fit arra, hogy ezen stúdiumok megakadályoztassanak. (A mi szükséges, azt úgysis tudjuk már a talmudból. Ha ez sem elég Merunovicz úrnak arra, hogy Stöcker vagy Henrici álláspontjára helyezkedjék: akkor, ha az egész talmudot bema-golja is, se lesz okosabb tőle. – Szerk.) Indítványának további indokolásánál, különösen az anyakönyveket és az újonczozási ügyek ellenőrzését illetőleg, szónok következő számadatokat hoz fel: A galicziai zsidók közül tulajdonképen 14,163 személynek kellene activ katonai szolgálatban lennie, azonban csak 7000-en vannak. (Nálunk Magyarországon ennél is sokkal kedvezőtlenebb az arány. – Szerk.) Minden 1000 lakosra Galicziában 153 keresztény és 40 zsidó katonának kellene esnie, azonban csak 19 zsidó van, minek fejében annyival több keresztényt kell a hadi szolgálatba belevonni. Végül szónok a zug-zálogházak ellen fordul, a melyek minden hatósági ellenőrzés nélkül vannak.

Ez lenne tehát Merunovicz úrnak és lengyel elvbarátainak „panaceája” a zsidó túlkapasok ellen. Éttől bizony az izraelita polgártársak nyugodtan alhatnak.

Es ez a hígvelejű, hogy ne mondjuk, szégyenletes gondolkodásmód korántsem valami elszigetelt jelenség a lengyeleknél. Épen a napokban küldött be hozzánk, figyelembevétel végett, Lembergbe egy másik lengyel író egy, nemrég tőle megjelent röpiratot „E pur sí muove” hangzatos címmel, a mely „Adalék a zsidókérdés megoldásához” akarna lenni, s mottóul az áll rajta, hogy „Sehr dringend, – Gefahr im Verzug!” („Nagyon sürgős, – a késedelem veszedelemmel jár!”) S mi csakugyan azonnal, eszünk nélkül, lóhalálában átfutni akarjuk a röpirat tartalmát, nehogy a „veszedelem” beálljon, s íme, a röpiratnak mindjárt egyik első lapján bagolyszem nagyságú betűkkel ezt olvassuk kinyomtatva: „Darum ja keine Vertreibung unserer semitischen Mitbürger, die nun einmal sich unser Geld angeeignet haben!” („Azért semmi elűzése sémita polgártársainknak, a kik egyszer már pénzünket eltulajdonították!”) Tableau!

Sőt többet mondunk. – Mikor a múlt hónapok folyamán, az antisemitikus agitáció hullámai legmagasabbra csapkodtak Oroszországban, az egész lengyel sajtó a zsidóknak fogta pártját, a len-

gyei lakosságot „keresztényi türelmességre” intve, s óva figyelmeztette, hogy ne kövesse az oroszok példáját. Ezek a muszkákra oly dühös lengyelek felejtik, hogy épen a zsidó parasiták észrevétlen, alattomos működése tette tönkre a lengyel államot, s juttatta Lengyelországot végeredményben a muszkák kezére. S most, midőn az orosz nép, önmagával együtt a lengyeleket is meg akarja szabadítani a zsidó vampyroktól, most a lengyelek, csak azért is, a zsidók pártjára állanak. A zsidóság elleni küzdelem közös ügye minden keresztény népnek, s e nemzetközi pokoli hatalom ellen e népek, mint természetes szövetségesek, egymással vállvetve küzdenek. Jaj annak a nemzetnek, a mely kiszakítja magát ez érdekközösségből! A lengyel nemzet egyszer már árulást követett el a keresztény Európa ellen a zsidóknak való utolsó menedéknyújtással; vigyázzon a lengyel nemzet, nehogy örülnünk kelljen azon, hogy a 19-ik században n i n c s e n h a t a l m a ezen árulását ismételnie!

*

A lengyel elem (illetőleg csak a lengyel „Bildungs-Phirister”-ek, a lengyel sajtó és a lengyel „politikuskok”) illetően zsidóbarát-hangulata mellett (mert a lengyel köznép ott is zsidóellenes érzelmű.) aztán senki se csudálkozzék, ha a galicziai ruthenek a nyulat bokrostul ütik, s a köztük folyó zsidóellenes agitáció egyszersmind lengyel-ellenes agitáció is. Hogy ez így áll, bizonyítja a „Wiener Allgemeine Zeitung” zsidólapnak egy, szeptember végéről szóló közleménye is Zloczovból. E közlemény így szól:

Ma ment végbe itt a ruthen Kacskovszki-egylet évi közgyűlése. A felolvasott évi jelentésből megtudjuk, hogy az egyletnek a múlt évben 4,100 tagja volt. Az egylet tendenciája s é m i t a - e l l e n e s és lengyel-ellenes, a mi a mai, hat órán át tartott tanácskozásból is kitűnt. Nycsay gimnáziumi tanár indítványozza, hogy a Kacskovszki-egylet lemergi központja, Lembergben egy, a kis városok és falvak részére szükséges különféle árucikkek részére egy raktárt állítson fel a nagybani eladásra, s ezen árucikkeket adja el tovább ruthen kiskereskedőknek és szatócsoknak. Ezen egylet célja lenne, hogy a ruthenek csak ruthenektől vásároljanak, az üzleteknél csak a ruthen nyelvet használják, s ezzel a lengyel és zsidó üzletek ellen a legsikeresebb agitációt vigyék. Az indítvány elfogadott azon módosítással, hogy a Kacskovszki-egylet központja nem fog raktárt felállítani, hanem csak a ruthen nagy- és kiskereskedők közt a közbenjáró szerepet fogja vinni, hogy ezek az árukat olcsón kapják. – Jelen volt mintegy 100 személy, képviselők, papok, gimnáziumi tanárok és néptanítók.”

A lengyel „politikuskokkal” természetesen versenyeznek a zsidóbarátságban a lengyel hatóságok is. A „Pester Lloyd” jelenti Lemberg-ből, október 6-ról, hogy a „Dziennik Polski” szerint a galicziai hatóság-

gok megtiltották az „Alliance israélite” ügynökeinek, az oroszországi zsidók Amerikába való kivándorlásának további szervezését, mert (itt jön a java!) sok galicziai zsidó, hamisított útlevéllel részt vett a kivándorlásban. Jó is lesz, mindjárt katonai cordont húzatni a boldog Galiczia körül, nehogy az istenért e szegény ország megfosztassák csak egyetlenegy drága „izraelita polgártárs”-tói is!”

Pedig hát a mi fogalmaink szerint, épen nem lenne okuk ezeknek a lengyeleknek oly annyira zsidóbarátkodniok. íme egy kis statisztika Orosz-Lengyelországból és Galicziából.

A „Reichs-Herold” szeptember 7-iki számában a következőket olvassuk:

„Lengyelország elzsidósodásáról írja nekünk egy lengyel, a ki e czélből évek óta statisztikai összeállásokat készített.

Varsónak van, a legújabb népszámlálás szerint (a katonákon kívül) 379,000 lakosa, ezek közül 127,000 zsidó. Varsóban tehát több zsidó van, mint egész Franciaországban, Nagy-Britanniában és Schweiczban együttvéve.

Az 1877-ik évi népszámlálás szerint, a congressusi Lengyelország provinciális városaiban lakó zsidók számaránya a keresztényekéhez a következő:

A provinciális városokban van	keresztény,	zsidó.
a varsói kormányzóságban	36,082	50,040
a kaliszi „	38,593	34,492
a kielcei „	16,469	20,013
a lomzai „	19,041	35,797
a lublini „	36,846	46,690
a piortkovi „	59,055	44,734
a plocki „	31,106	37,142
a radomi „	22,287	36,602
a suwalkii „	18,142	46,440
a siedlcei „	18,884	50,470
Összesen keresztény	295,505	
„ zsidó	402,420!	

Hogy állnak a számok Lithvániában, e pillanatban nem tudom, de annyi bizonyos, hogy az esetben, ha Oroszországban a városi önkormányzat behozatnék, a zsidók ott épen olyan zsidógazdálkodást hoznának be, mint a minőt, az elzsidósodott poseni haladóparti liberalismus segélyével, már Posen városában behozták. Szerencse, hogy a városokat illető 1870-ik évi rendelet 35. §-a azt mondja, hogy az összes városi képviselet csak $\frac{1}{3}$ -részének nem, $\frac{2}{3}$ -részének azonban keresztényekből kell állnia.

Galicziában van mintegy 5.200,000 lakos, ebből mintegy 800,000 zsidó. Ezen 800,000 zsidó uralja a kereskedelmet és ipart; néűány gazdag mágnás kivételével, mi keresztények, ezen zsidókkal szemben csak szegény ördögöknek, hanem: koldusoknak vagyunk nevezhetők. A földbirtokos, a földműves, a kis iparos, valamennyi üzletember fűlig adós a zsidóknak, egyik földbirtok a másik után megy a zsidó kezére; – valóban, szőrnöm sors nemzetünkre nézve!

Mi is azt mondjuk, hogy: bizony szomorú! – Hanem azért csak cultiválják a zsidóbarátságot továbbra is a lengyelek!

*

Németországban (a hol, mellesleg megjegyezve, szept. elején Stolp-ban újra nagyobb mérvű zsidóellenes tüntetések voltak,) a birodalmi gyűlési képviselőválasztási mozgalmak, a választás napjának, október 27-kének közeledtével napról-napra mind hevesebbek lesznek. Az elzsidósodott haladópart belátva, hogy a vidéken mindinkább leszorul a térről, a fővárosra, Berlinre veti egész erejét, hogy az ott kivívandó győzelemmel, halványodó prestige-zsét megőrizze. De az anti-haladópartiak, az antisemiták se alusznak. Nem múlik el nap, a melyen legalább egy féltuczat választói gyűlést ne tartanának, a melyek mindig nagy közönség jelenlétében s lelkesedés közt mennek végbe. Szemben ezen gyűlés-özönnel, lehetetlen azokról részletesen referálni; s azért itt csak a zsidó haladópartiak azon újabb taktikáját említjük fel, melyet ez az antisemita gyűlésekkel szemben több esetben követett, s ez abból áll, hogy a zsidó gyárosok, gyármunkásaikat több antisemita gyűlésre csődítették, s ott botrányt előidézttetve, több ily gyűlésnek feloszlátását keresztülvitték. A zsidópart, szövetségben a sociáldemokráciával, akarja az állam- és társadalomfentartó antisemitikus elemeket legyőzni. Reméljük azonban, hogy e végső erőlködése is hiábavaló lesz.

Szemben e zsidópartii és sociáldemokrata coalitióval, a radikális antisemiták is újra szorosabb viszonyba léptek a conservativekkel, s ezen, különben szinte antisemitáknak (csak hogy mérsékeltebb anti semitáknak) engedték több helyütt át a tért. így a berlini 6-ik kerületben Ruppel visszalépett Meyer főmester (Obermeister) conservativ jelölt javára; Förster jelöltsége a 4-ik kerületben abbamaradt, mert a conservativ jelölt, Wagner tanár, annyira mennyire kielégítő módon nyilatkozott a zsidókérdést illetőleg; Henrici jelöltsége azonban a 2-ik kerületben a conservativ Schulze-é mellett máig is áll.

Hogy azonban ezen „conservativ” antisemitáktól is mit várhat a zsidóság, látható a zsidó sajtó által, „agrárius” névvel jelölt conservativ pártárnyalat programjából, a melyben világosan kimondatik, hogy a párt „a zsidóknak a törvényhozásban, a jogszolgáltatásban, a közoktatási téren, a községi és állami kormányzatban való előretolakodását meggátolni akarja.”

*

A választási mozgalmak egyik kiváló momentuma volt a szept. 18-án Drezdában tartott antisemita reformpartii congressus, a melyen a keresztény sociális partiiak is megjelentek, Boroszlóából, Ber-

linből, Mühlhausenből sat. 116 küldött jelent meg a congressuson, a melyen a közös pártprogramot megállapították.

Ezenkívül nagy előkészületek történnek Berlinben arra nézve, hogy az ottani Antisemita-ligának f. hó 15-én megtartandó alapítási évfordulati ünnepélye minél impozánsabb legyen. A liga elnöksége szíves volt e füzetek szerkesztőjét is meghívni az ezen ünnepélyben való részvételre. Mi; a megjelenésben akadályozva levén, csak lélekben leszünk jelen berlini elvbarátaink ezen ünnepén, s viszont október 15-két mi ezen II. évfolyami első füzetünk szerencsés megjelenésével ünnepeljük meg.

De hát, a magyar antisemita hírlapirodalom hézagpótlójául, bizony ma is még csak e szerény havi folyóirat szerepel, holott Németországban az antisemita hírlapirodalom már óriási lendületet vett. Október 1-jétől fogva Stöcker közlönye: a „Hallescher Thor-Bote” és Henrici lapja: a „Reichs-Herold”*) mint napilapok jelennek meg, s úgy ezeknek, mint a többi antisemitikus irányu lapoknak előfizetői oly mérvben szaporodtak, a mily mérvben megfogytak a zsidólapok előfizetői. Ezen nagy horderejű momentumra nézve a „B. Ostend-Zeitung” f. hó *7-iki számában a következőt olvassuk:

„Meggazmálja kedveseinek fejét és íme hiányzik nem egy drága fő.” Az előfizető-vesztés, a melyet a berlini zsidósajtó az októberi évnegyed alkalmából szenvedett, iszonyú nagy volt, és némely, úgynevezett „liberális” lapnál ezekre megy. Hiábavaló fáradság, az „elmaradottakat” visszaszerezni, itt nem használ semmi reclame, itt a siránkozások és káromkodások is sikertelenek, mert a mi elveszett, az elveszett. Tragikomikus benyomást tesz az emberre, ha azokat a kétségbeesett erőlködéseket látja, melyekkel az illető kiadók az „elveszett fiukat” újra a „haladópartí erény” útjára visszatéríteni törekednek. A „Wespen”, a zsidó Stettenheimnek amaz ordinaré élclapja, a mely tudvalevőleg már régóta a „nyilvánosság kizárásával” jelenik meg, tömegesen hordatik és küldetik a házakba, a hol – alföldi mulandóság jelképéül, – olvasatlanul, mint maculatura, czélszerűleg felhasználják. Az a szürke itatóspapírtömeg is, a mely „Vossische Zeitung”-nak hívja magát, és a háziasszonyok által oly szívesen használtatik takarópapirosnak, keresztkötés alatt az elbámult antisemiták kezei közé jut, a kik teljességgel nem tudják, mivel érdemelték ki a kiadóhivatal e figyelmetességét. De hát ha egyszer ezek az antisemiták – hisz ezt a zsidólapok már oly sokszor elmondták nekünk, – oly „gonosz, szívtelen” emberek, és nem esnek bele az egérfogóba, így hát nagyon is megmagyarázható, hogy ennek az öreg nénikének kóser szíve fájdalmasan van megindulva, es hangos keservekben ömlik ki az antisemiták fölött. A „Vossische Zeitung”-nak ezen elégikus hangulata a rokonérmelmű közlönyökre is ráragadt, és visszhangra talál még a legkisebb vidéki lapokban is. Így például a kis virsli-újság is Schmal-

*) Ezen két berlini napilap szerkesztősége szíves volt, proprio motu legjobban velünk csereviszonyba lépni. Ilyesmi persze távolról sem jutna eszébe a mi fővárosi elzsidósodott napilapjainknak. Talán bizony derogálna is nekik. Mi?!

kaldenben, a saját módja szerint elmékedéseket ereszt meg, a melyekből a fájó resignáció könnyen kivethető. Ugyanis a „Thüringer Nachrichten” ezt írja:

„Néhány nap óta a székváros utczáin hordárok czédulákat osztanak zét a járók-kelők közt, a melyeken az ember a következőt olvashatja: „Német polgártársak! Az évnegyed küszöbön van. Ellenségeinket továbbra is támogatni akarjátok becsületes munkátok díjával? Szüntesétek meg a zsidólapokat! A zsidóság érdekei mellett írunk: (itt következnek a birodalmi főváros valamennyi liberális lapjának czímei.) – Függetlenek a zsidó befolyástól: (itt aztán a keresztény-germán sajtó számítatik el, közte: a „Kreuzzeitung”, „Post”, „Norddeutsche Allgemeine”, „Reichsbote” és a szennylapok: az „Ostend-Zeitung” és a „Reichs-Herold”.) Az érdekes felhívás e szavakkal végződik: „És most menj egyenesen haza, ezzel a czédulával, német újságolvasó, és fogj azonnal hozzá, eddig tartott zsidóújságodat visszamondani, hogy házad, előtted szent családod a zsidó olvasmánnyal továbbra is mérget be ne vegyen!”

Korábbi füzetekben gyakran volt alkalmunk a zsidólapok hazudozásait és ferdítéseit valódi értékükre leszállítani. Ezúttal egy különösen kövér zsidó kacsát akarunk lelőni. A berlini zsidólapok után természetesen a „Pester-Lloyd” se maradhatott hátra, hogy szept. 12-ik számában a politikai rovatban „entrefilet”-kép a világba ne trombitálja a következő hírt:

„A mecklenburg-schwerini nagyherczeg a „Mecklenburger officiellen Landesnachrichten” szerkesztőjét antisemitikus heccz-czikkek miatt, kétszeri megintés után kiutasította.”

Pár nap múlva aztán a berlini összes nem-zsidó lapokban a következő démenti volt olvasható:

„Ezen, ama qualificálhatlan, rágalmazó sajtó által terjesztett hír czélja világos. Nehogy azonban bárki is csak egy pillanatig is imtáltassa magát ezen pikánsnak vélt bohózat által, a melynek tárgya szintoly feneketlen tudatlanságot mint rosszakaratot árul el, – kijelentem, hogy abból egyáltalán egyetlenegy szó sem igaz. Hesse M. a „Mecklenburgischen offic. Landesnachrichten” szerkesztője és kiadója. Schwerin, 1881. szeptember 14.

Hanem azért a „Pester Lloyd” nem érezte magát indítatva, bolonddá tett közönségét ezen démenti-ről értesíteni. Ebből is meggyőződhetik a magyar közönség, ha ugyan eddig még meggyőződve nem lett volna, hogy mit tartson a „Pester Lloyd”-ról és az abban foglalt firkálmányokról.

„Bajtárs”-ának, Döllinger prépostnak dicsőségét megirigyelte Dr. Keinkens, németországi ó-katholikus püspök is. Ugyanis a „Wiener Alig. Zeitung” zsidólapot, szept. 12-ről a következőről értesítették:

„Ezelőtt néhány nappal, Dr. Eeinkens ó-katholikus püspök Kaiserslandenban a zsidók elleni agitáció ellen nyilatkozott. Ugyanis azt mond-

ta: „Szívesen veszek magamnak alkalmat, itt nyíltan tanúsítani, hogy Döllinger barátom beszédének minden szavával egyetértek. Már a toll a kezemben volt hogy a bántalmazott német testvérek (Értsd: zsidók. – Szerk.) mellett szót emeljek, s e czélból Döllingernek írni akartam, a midőn Döllinger férfiás fellépéséről hírt kaptam. Bensőleg örvendve olvastam nyilatkozatát, s valahányszor reá gondolok, örülök neki, mert az szintűgy át van hatva a tudomány szellemétől, mint a valódi vallási türelmesség szellemében van tartva, a mi egészen az én álláspontom.”

Úgy látszik, ezek az ó-katholikusok nem feledik el azt, hogy az ő sectájuk is a zsidó gründolási korszakban gründoltatott, mint a gründer-aera „korszellemének” kifolyása. S épen ezért ezen ó-katholikus főnö kök, úgy látszik, értenek is a speculáczióhoz. Arra speculálnak ugyanis, hogy az esetben, ha szorul a zsidók kapczája, s nagy részük elhatározandja magát a kereszténységre áttérni, ha sokat édesgetik őket, majd ó-katholikusokká keresztelkednek ki, s ezen utón aztán az ó-katholicismusnak jelenleg körülbelül üres akla majd megtelik hízott zsidó ürükkel, a melyeket Reinkens püspök és Döllinger prépost urak majd con amore nyírhetnek. Balga nép! Nem tudjátok, hogy a zsidóság mindig az erősebbel tart, s ha csakugyan tömegesen kikeresztelkednék, – a mit azonban nem fog tenni, – néma liliputi ó-katholicismus lenne az, a melynek védszárnyai alá menekülne.

A németországi antisemitikus mozgalomnak élesítéséhez nem kis mértékben járult legújabban közre egy nagy feltűnést keltett affaire, a mely kiemelendő különösen azért, mert a német hölgyvilágot közelebbről érdekelte; a nőknek pedig az antisemitikus mozgalomban igen igen fontos szerepük van, főleg azért, mert jobban ők mint a férfiak, vásárolnak be a kereskedésekben, s eddig bizony, sajnos, a nők jobban szerettek járni a zsidó mint a keresztény boltokba, mert az előbbieken pár krajczárral rendesen olcsóbban (de rozszabb árukat is: „biliig und schlecht”) vásároltak, és mert tán a folyton fecsegő, hízelkedő és a czímezésekkel nem igen fukarkodó zsidó kereskedőkkel és commis-kkal szivesebben érintkeztek, mint az önérzetesebb s ép ezért egykedvűbb keresztény kereskedőkkel. A „Ne vásároljatok zsidóknál!” jelszó tehát, a mely körül az egész zsidókérdés jóformán forog, – inkább a nőknek mint a férfiaknak szól.

A kérdéses affaire Lehmann Lilli kisasszony, a berlini királyi operánál egyik elsőrangú énekesnő és a „Berliner Börsen-Courier” zsidólap főszerkesztője, Davidsohn (Kinne) Róbert között történt a múlt hó közepe táján. Az esemény lefolyását a „Reichs-Herold” szept. 17-ki száma következőleg hozza:

„Lehmann k. a. egy, Amerikában teendő művészeti körutazás céljából, hat hónapi szabadságidőt kért a kir. operai intendatúrától. E kérelmének teljesítése azonban, tekintettel nélkülözhetlenségére, megtagadtatott. A „Berliner Börsen-Courier” erre egy szemérmetlen megjegyzést tett azon ok felett, a mely miatt szerinte Lehmann k. a. a (hat havi) szabadságidőt kérte. Ez ennek folytán a volt opera-énekes, Stockhausen úr kíséretében Davidsohnhoz ment. Ennek fogai vaczogtak, mikor Lehmann k. a. belépett. De Davidsohn úrnak van bátorsága. „Ön írta a cikket?” kérdi Lehmann k. a. – „Nem!” feleli Davidsohn. – Lesz szíves nekem megmondani, ki a cikk szerzője? – „Nem!” feleli Davidsohn. Lehmann k. a. a zsidóhoz lép. „Nem akarja Ön nekem megmondani?” – „Nem!” felelé Davidsohn (Kinne), és hátrálni akart, de – paccs!!... egy iszonyú pofont kapott a képen. Davidsohn erre Lehmann kisasszonyra akart rohanni, t. i. őt lábával megrúgni, de Stockhausen úr közbevetette magát, és Davidsohn, mint minden zsidó, félt a botütéstől („Stockhausen”. Szójáték. – Szerk.) – Davidsohn úr, nem emlékszik már Ön arra az álnok ütésre, a melyet az Ön barátja Kantorovitz Dr. Jungferra mért? Ön akkor azt a snapszsidót, mint hőst a la Ajax magasztalta, – hát miért nem magasztalja most Lehmann kisasszonyt mint hősiés amazont? – Tegnapelőtt este a berliniek Lehmann kisasszonyt fényes ovációkban részesítették; ő Davidsohn úr kemény rendreutasítása óta ekkor lépett föl első ízben. Mikor a színpadra lépett, a zsúfolásig tele ház viharos „éljen”-ékben tört ki. Virágsokrok és koszorúk egy pillanat alatt elfődték a színpadot, köztük az antisemiták által adott óriási virágcsokor és egy babékoszorú egy – lovagló ostorral rajta. Ezerek és ezerek, a kik beléptijegyeket nem kaptak, az előadás végét az operaház mögött várták be. S a midőn végre Lehmann k. a. kocsira ült, az összegyűlt tömeg ujongó „éljen”-kiáltásokban tört ki, néhány entusiastá pedig még lovait is ki – s magát a kocsiba befogni akarta. Midőn az ünneptelt művésznő elrobogott, száz meg száz torokból harsant fel a „Deutschland, Deutschland über Alles!” dal. Aztán felkiáltottak: „Fel Davidsohnhoz!” Sokan a nemes zsidónak nem messze levő háza elé vonultak, s ott éltették Lehmann k. a.-t. és gúnyolták Davidsohn urat. A mint bennünket tudósítanak, a rendőroket még éjfél tájban is látták fel-alájárni a szerencsétlen, megvert ember ajtaja előtt.”

Lehmann Lilli még továbbra is számos ovációk tárgya volt; mindenfelől ajándékokkal halmozták el: sőt egy antisemita aranyműves ezüsből készített „Lilli-kacsók”-at is készített és hirdetett eladásra a nők számára, mint amulette-eket a zsidó szemtelenkedések ellen. Davidsohn vagy egy hétig szóvalatlanul tűrte az antisemita lapoknak reá özönnel zúduló gúnycikkeit és az őt mindenfelől ért megaláztatást; míg végre párbajokkal akarta helyreütni a rajta megesezt gyalázatot, kihivatván Stockhausent, sőt még a kir. opera igazgatóját Stranz-ot is. Ezek azonban kijelentették, hogy „miután Davidsohn nem első ízben lett már megfenyítve, s a megelőző fenyítéseket hallgatag zsebre rakta”, – őt nem tartják elégtételadásra képesnek.” Mit volt tehát mit tennie? – Egy szép reggelen

Berlinből elpárolgott, s végleg búcsút vévén a „hálátlan” Németországtól, állítólag Parisba tette át „székhelyét”.

Ebben az egész történetben azonban nem az a legnevezetesebb, a mit eddig elmondottunk, hanem az, hogy erről az egész szenzacionális affaire-ról a németországi összes zsidólapok egy árva betűje sem közölték, s bizonyára a magyar olvasó közönségnek se volt eddig még csak sejtelve sem arról, hogy ilyen affaire egyáltalán előfordult a világon; mert nemcsak a mi zsidó, hanem a mi „magyar” lapjaink se szóltak volna a világ minden kincseért egy kukkot se róla. Csak lett volna Davidsohn helyzetében egy keresztény hírlapíró, Lehmann Lilli helyzetében pedig például Sarah Bernhardt vagy más zsidó Künstlerin”: majd lett volna csapva veszett reklám az egész magyarországi hírlapirodalomban is, a „couragirt” (német, francia stb. de nem ám „zsidó”: ezt nem szokták a gyámság alatt tartott hírlap-olvasó közönségnek elárulni,) amon mellett.

Magyar közönség, mikor fogsz magadnak legalább egy, zsidó szájkosarat nem hordó, általánosan elterjedt napilapot teremteni magadnak?!

*

Az „Ostend-Zeitung” szept. 7-ki számában a következőket olvassuk:

„Három gazdaember-regula. Elsassban most falragaszok circulálnak, arra a célra, hogy a földművesek szobaajtájára ragasztassanak, s feliratuk a következő: „Hogyan segít magán az ember az uzsoráskodás és zsidó rászedés ellen?” A falragaszok három földműves-regulát (paraszt-regulát) tartalmaznak, melyeket mi, a mi falusi gazdáink üdvére, a kik közül oly sokan sorvadnak zsidó kezekben, közzéteszünk:

1. Ne üzz kereskedést egy uzsorással és zsidóval sem. A kinek fölösleges pénze van, az adja ki azt egy telekre jelzálogkép vagy vigye egy takarékpénztárba, de ne kölcsönözzön pénzt olyan gazdának, a kinek küszöbét egy sacherozó zsidó átlépi. Jobb, ha a gazda legjobb szántóföldjét eladja, szántóföldjének felét, mintha csak 100 márkát (50 forintot. – Szerk.) is kölcsönöz az uzsorástól, hogy szükségén segítsen. Jobb hogyha a maga saját két lován jár, mint haton, a melyek közül egynek árát a zsidónak nem fizette meg. Ő tán azt mondja ugyan: csak szükségemen akarok segíteni, majd megint zöldágra vergődöm. Lárifári! Amit most mondasz, azt előtted már ezerek mondták, a kik most tönkrement emberek. Ők olyan okosak voltak mint te, gazdagabbak mint te, oly derékek mint te, és ma szegény ördögök. Az uzsorással úgy van az ember mint az ördöggel: ha az ember a kis ujját nyújtja neki, mindjárt az egész ember az övé. Szántóföldedet, marhádat egyenesen valamely becsületes embernek add el. Te mindig nyersz, még akkor is, ha kevesebb pénzt kapsz is, mert nem lesz dolgod hunczfutokkal, és ezzel már sokat nyertél. Ha valamit vásárolni akarsz, vásárolj be valamely derék kereszténynél, ő talán többet követel tőled, mint a zsidó, a portéka azonban annál jobb. Ha már valakinek nyereséget kell csinálni rajtad, jobb ha az a te hitedből való mint egy zsidó.

2. Mindig eszedben legyen, hogy nem kölcsönösz pénzt uzorás zsidótól. Még egy fél garast se végy így el, se ne tartsd meg azt házadban, ha kölcsön vetted. Menj inkább valamely becsületes szomszédodhoz, maradj meg a takarékpénztár mellett. (De ez ne legyen zsidó takarékpénztár. Az eredeti szövegben „Raffeisen”-féle egyletek vannak említve. Bár nálunk is meghonosíthatnának ezen, Németország nagy részében honos, áldásos pénzüzetek. – Szerk.) Derék emberek mindig kapnak pénzt. Szégyen, gyalázat az, ha keresztények a zsidó lábai előtt csúsznak-másznak, hogy egy pár véres tallért kolduljanak ki tőle.

3. Mindig eszedben legyen, hogy semmi írás alá nevedet nem irod mindaddig, míg egy okos ember, egy barátod, a plébános vagy tanító az írást nem olvasta és pontosan át nem vizsgálta. Öreg emberek, a kik valamire vitték dolgukat, alighogy rávehetőek arra, hogy valamit aláírjanak. Ezeknek az öreg embereknek igazuk van. Egy névalírás, – s több nem kell arra, hogy a gazdag ember koldusbotra jusson, a legbecsületesebb az akasztófára, a legderebb a pokolba kerüljön. Névalírás által adták át valaha magukat gonosz emberek az ördögnek. Ha valaki akár vérét köti le az ördögnek, akár jószágát az uzorásnak: egyre megy, ő el van veszve. Mindenekelőtt azonban óvakodjál és váltót alá ne írd. Ti gazdák hozzá ne nyúljatok váltóhoz (vexlihez); kétélű kard ez, és a legtöbb ember ujját metszette meg azzal. Az első váltó rendszeren az első lökés a bekövetkező tönkretúlásra.”

Bizony nem ártana, ezen népies nyelven irt gazdaember-regulákat a magyar falvakban is kiragaszthatni a gazdák szobaajtájára.

Az a hazafi, a ki ezen ügyet kezébe venné, a nép örök hálójára tenné magát érdemessé!

*

Az unalomig olvastunk már a hazai zsidó és nem-zsidó (volta-képen philosemita) lapokban a csehországi némethecczről. Ezek az újságok szörnyű rősz néven vették és veszik a cseheknek, hogy a „németeket üldözik”. Nos! Mit hálálkodtak a németek szenvedésin, ti magyar újságírók, a kik előtt a német rendszeren „hunczfut”? A németországi németek bizonyára illetékesebbek e kérdésben Ítéletet mondani mint ti, s ti csak nem akartok a németeknél is németebbek lenni!

Halljuk tehát a sok közül a „Berliner Ostend-Zeitung”-ot. Ez szept. 27-iki számában a következőket írja:

„Még egyszer (mert már többször irt e kérdéstről. – Szerk.) a németheccz Prágában. Mint egy előfizetőnk Prágából írja, azon német tanulók, a kik a kuchelbadi excessusok alkalmával a csehek által bántalmaztattak, névszerint a következő „germánok”: Pick Károly Tivadar, Pollack Naphtali, Schlesinger Albert, Gröger N., s Ellenbogen G. A. Bizonyára csekély combináló tehetség kell ahhoz, mikép sejtelmünk legyen arról, hogy miféle „németek” ezek, és az ember magának egy gyenge képzeletet szerezhethet arról, minő szerényen léphetnek föl az ilyen „németek” Csehországban. Bizony van okunk szégyenleni magunkat a külföld előtt, ha Sem utódai ott mint németek gerálják

magukat, s a cseheknek éppen nem vehetjük rossz néven, ha tőlük Németország ilyen „furcsa” képviselői valami igen nagy tiszteletet nem kényszerítenek ki. Valóban igen sajnálatos dolog az, hogy mindig ezek a kedves zsidók azok, a kik a német nevet rossz hírbe keverik.”

Lásd édes magyarom, a németeknek maguknak nem fáj a fejük a miatt, hogy a csehek a „németet” ütik: s a kiknek e miatt szörnyen fáj a fejük, azok – a mi „magyar” újságaink! Persze te a dolgok illetén mivoltát szinte nem olvastad soha ezekből a „magyar” újságokból. S még most se kívánsz meg magadnak legalább egy olyan újságot, a melyet a zsidók nem vezetnek porázon?!

A bécsi, túlnyomólag zsidó tagokból álló „Concordia” nevű hírlapírói egyeslet meghívása folytán, a „német írók” vándorgyűlése ez év szeptember derekán Bécsben tartatván meg, az egyik ülésen dr Fastenrath, egy, különben obscurus philosemita író Kölnből, – hihetőleg zsidó barátainak unszolására, – természetesen rosszalólag, szóba hozta az antisemita mozgalmat is, s ez alkalommal felolvasta Emilio Castelarnak egy, az „Eldia” című spanyol újságban írt cikkét a németországi antisemitikus mozgalom ellen. Terünk nem engedi, hogy ezen „magasztos marhaságot” t. olvasóinkkal részletesen megismertessük; hogy azonban Castelar úr mennyire nincs tájékozva a történelem adatai fölött, annak igazolásául csak azt hozzuk fel, hogy ő, érvei támogatására, egyebek közt II. (Nagy) Frigyesre és Kant Immánuelre is hivatkozik, mint a mely nagy német szellemeknek tradícióit a mai antisemitikus Németország megtagadta volna. Nohát, t. olvasóink eddigi füzeteink több lapján már találkoztak II. Frigyes nevével, a kiről, Castelar úrral ellentétben, éppen azt jegyezte fel a történelem, hogy a zsidókat kurta porázon tartotta. A mi pedig Kantot, a nagy német philosophust illeti, hogy ez hogyan gondolkodott a zsidókról, világosan elmondja ő maga „Anthropologie in pragmatischer Hinsicht” (Lipce, 1833.4.127.1.) című munkájában:

„A köztünk élő palaestinaiak, uzsoráskodási szellemükkel... a csalásnak nem alaptalan hírébe jöttek. Különösnek tetszik ugyan az embernek egy, csalókból álló nemzetet gondolni, de szintoly különös egy, csupa kereskedőkből álló népet gondolnunk, a melynek túlnyomó nagy része... semmi polgári becsületet nem keres, hanem ezen veszteségét azon népnek (sőt egyik a másikkának is,) rászédése előnyével akarja pótolni, a mely nép között védelmet talál.”

Így Kant Immánuel. Elképzelhetjük már most, hogy Castelar úrnak többi érvei is milyen nyomatékosak lehetnek.

Egyébiránt Castelar úr ezen fellépése alkalmából felemlítjük? hogy némely író szerint Castelar úr szinte sémita eredetű. S csakugyan

összehasonlítva ezen spanyol republikánus főnököt Gambetta úrral, s figyelemmel kísérve mindkettőnek nyilvános pályáját: azt találjuk, hogy úgy hasonlítanak egymáshoz, mint egyik tojás a másikhoz. Csakhogy Gambetta úrnak semitikus származása már az első, felmenő rokonsági fokon kimutatható, míg Castelar úr őseinek már Ferdinánd és Izabella korában el kellett hagyni ősi vallásukat, s így, noha ő a hajdani zsidó családi tradíciók szellemében jár el, – a világ nem sütheti reá „schwarz auf weiss” a sémita bélyeget, lévén apja, nagyapja sat., s természetesen ő maga is „keresztény-katolikus.”

Különben is söpörjön mindenki a maga háza előtt. Prédikálja philosemita elveit Castelar úr ne a németeknek, hanem a „nagylelkű” spanyoloknak. Hanem talán ott is: „Nemo propbeta in patria!”

Bizony, nagy szorultság lehet Izraelben, hogy már minden generálisát tűzbe kell neki küldeni: – blamározniok s nevetségessé tenniök magukat!

*

Az „Oesterreichischer Volksfreund”, bécsi derék antisemitikus lapnak október 1-ji 13-ik száma ismét confiscáltott, és pedig ezúttal a bécsi „k. k.” sajtóhatóság a „12 röpiratot” is megtszítelte azzal, hogy a confiscáció fölött hozott bírósági határozatban egyebek közt egy oly cikk is kifogásoltott, a mely fordítás a „12 röpirat”-ból. Ez a cikk I. évfolyami 4-ik füzetünkben jelent meg e cím alatt: „A zsidó kereskedelem koldusbotra juttatja a keresztényeket,” ifj. Királyi Páltól. Noha az „Oesterr. Volksfreund” a cikk címét kellőleg „enyhítette”, mert „Die Juden ruinirenden Handel” („A zsidók tönkreteszik a kereskedelmet,”) cím alatt közölte a fordítást: mindazonáltal a szegény újságnak mégse volt se irgalom se kegyelem.

De hát épen ezek a confiscációk csapnak e lapnak legnagyobb reclame-ot, s mint a szerkesztő október 8-iki 14-ik számában kijelenti, olvasóinak köre enormous nagygyá nőtt, ezáltal abba a kellemes helyzetbe jutván, hogy a lapot, a mely eddig havonként kétszer jelent meg, október 8-tól fogva hetilappá változtathatja. Bár mi is ezt jelenthetnénk ki a „12 röpirat”-ra nézve!

Hogy egyébiránt, daczára a semitismus vasvesszejének, a melyet ez Bécsben minden akadály nélkül kezelhet, – Bécsben is megindult az antisemitikus mozgalom, arra nézve érdekes közleményt olvastunk épen a „Pester Lloyd” október 5-iki számában. Mielőtt e közleményt ismertetnénk, előrebocsátjuk azt a megjegyzésünket, hogy Ausztriában, a nemzetiségi wirrwarznak s a provinciális particularismusnak e mintaállamában, egy döntő, ural-

kodó nemzetiség se létezvén: az antisemitikus mozgalom nem veheti fel a nemzeti jelleget, mint ez Németországban s Oroszországban az eset, s t a n m i n á l u n k is lesz az eset. Ott tehát az antisemiták közvetlen elvi és morális támasza a felekezeti szempont, s épen ezért az antisemitikus mozgalom első nyilvánulása a bécsi „katholikus-hazafias-népegylet”-ből indult ki.

A „Pester Lloyd” szerint tehát ezen egyletnek, október 3-án tartott s ez évszakban első teljes ülésén, H a r r a n t elnök, beszéde folyamán ezeket is mondta:

„Nézzék önök a szegény francziákat, majdnem arra került a dolog, hogy ez a szegény nép a zsidó Gambetta kezeibe esett; egy oly nép, a melyben pedig oly sok szép elem van, egy sémita kezei között!” Szónok ezután az „elzsidósodott sajtóról” értekezik: „Mit kell tennünk, hogy a zsidók ellen, a schacher-ban és kereskedésben megvédjük magunkat? Valaminek kell történnie, össze kell szednünk magunkat, védeni kell magunkat a sémita ellenség ellen. Természetesen agyonverni – monda mosolyogva, – nem lehet őket, mert hisz ez a katolika vallás ellen lenne.” Szónok a gyülekezetnek kilátásba helyezi Liechtenstein herczegnek egy előadását a zsidókérdés fölött. E czélból egy nagy gyűlés fog összehivatni, s minden jelenlevőnek joga lesz, a vitatkozásban részt venni. Végül egy pillantást vet a berlini zsidóhecczekre is, a hol szinte törekednek a türhetetlen zsidókényszertől menekülni. Megelégedéssel telten kiált fel: „Ott a zsidók kivándorolnak; boldog ország! Csak aztán minket meg ne látogassanak.” – A zsidókérdés még több szónok által is tovább fűzetik, s végül egyik úr, hamisítlan bécsi dialectusban így kiált fel: „Egy spektakulumot kell csinálnunk, lármát kell ütnünk újságokban és falragaszokban, s egypár bankóforintot nem sajnálnunk, máskép a dologból megint semmi se lesz.”

*

Az oroszországi és németországi zsidóellenes tüntetések szele, úgy látszik, hozzánk is átcsapni készül, figyelmeztetve a mi államférfiainkat is, hogy végre valahára n á l u n k is tenni kell már valamit a zsidók által kiszarolt népnek megvédelmezésére.

Nem lévén saját eredeti tudósításunk Pásztóról, – pedig hát arra is valók füzeteink, hogy hasonló esetekben érvényesülhessen az „Audiatur et altera pars” elve, – csak ügyünknek ártani vél-nénk azzal, ha a zsidó és philosemita fővárosi lapoknak, a szeptember vége felé történt pásztói zsidóellenes tüntetésekről hozott közleményeit egyszerűen átvennénk. De ezen események úgyis eléggé ismeretesek a lapokból. Különben pedig az ügy hivatalos eljárás tárgyát képezvén, még úgyis lesz alkalmunk vele foglalkozni.

Nem állhatjuk meg azonban, hogy a losonczi „zsidóheccz”-czel egy kissé ne foglalkozzunk.

Szeptember 25-én egyik losonczi kávéházban egy házsártos „izraelita polgártárst” néhány úri ember billiárd-dáköval elagya-

bugyált. Ez, ha nem zsidóval történik meg, egyszerű kihágás, és az ördög se törődik az egész dologgal. De, mivel véletlenül zsidón esett meg: minden újság, zsidó úgy mint „magyar”, oly veszett lármát üt a „zsidóheccz” miatt, hogy visszhangzik bele az egész ország.

Bezzeg nem ütöttek lármát ugyanezek a zsidó és „magyar” újságok, sok más eset közül akkor sem, mikor a múlt hóban, a budapesti piacon, egy zsidó szenzál egy Czech nevű szegény czibakházi földművest agyonütött. Ez az eset csak a „törvényszéki csarnok” rovatban figurái újságainkban egy pár száraz sorral. Pedig hát ez a szegény földműves, a ki fáradságos nehéz mezei munkájának gyümölcsét értékesítendő, pár forintot érő árucskájával a Tisza mellől megtette a hosszú budapesti utat, hogy családjának, szegény gyermekeinek kenyeret keressen: tán csak nem kellő mennyiségű rebachot volt hajlandó engedni magán a kérdéses kufár „izraelita polgártársnak”, a miért a Talmud értelmében, mint goj megérdemelte, hogy a zsidó agyonüsse.

Hát te zsidóbéres skribler-had, itt nem jössz förmedésbe, a hol saját véredről van szó?! A „zsidóhecczre”, a mely csak abból áll, hogy dákóval érdeme szerint kiporolnak egy zsidót, pokoli lármát csapsz; mikor pedig egy becsületes magyar embert egy zsidó agyonüt: akkor eláll a szavad, és nem is hederítesz a „keresztény-heccz”-re, a „magyar-heccz”-re?

Gyalázatos népség! Árulója vagy saját vérednek, saját nemzetednek, saját hazádnak!

Hangok a vidékről

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Nagyvárad.

T. szerkesztő úr! – Csupán megtörtént tények száraz elsorolására szorítkozom; s teszem ezt annál is inkább, mert a valódi tények regisztrálásai sokszor fölérnek a theoretikus fejlesztés egy-egy mozzanatával.

Hegyesi úr ugyan visszalépett a hálátlan útról, mégis zsidó hívei eddigi gyalázatos brutalitásaikkal nem szándékoznak föltagyni. Uti figurae docent.

Bizonyos D. S. aranyműves-segéd néhány hóval ezelőtt üzletet nyitott a főutczán; arra ment egy köztiszteletben álló polgár gépész-lakatos úrnak szelíd magaviseletű inasa, s a kirakat előtt gyermeki bámész-kodással állott meg. A faluról nemrég bekerült inas nem volt elég

óvatos, a körüle bámulóknak ujjával is mutatva a kirakat üvegét érinteni, mit D. S. tulajdonos észrevévé, bösz bikaként rohant a fiúra, s az utcán a sárba tiporva, kegyetlenül összetaposta. A fiú minden erejét összeszedve föltápászkodott, s a dühödtt sémita elől néhány lépésnyire elmenekült itt azonban a zsidó ismét áldozatára esvé, az említett módon bánt el a szerencsétlennel, minek csak az utcán egybesereglett sokadalom vetett véget. Természetes, a fiú panaszra ment. Ezt a zsidó megtudta, megijedt, s „ödvégyet” fogadott, még pedig egy 13 próbás sémita-barátot. S ki húzta a rövidet? – Tessék figyelni – megmondom. Ezen 13 próbás sémita-barát „fiscárius” elment az összetört fiúhoz s fölhívta, hogy e g y e z k e d j é k, mert b a j a lesz. A fiú megijedt, s kiegyezett 15 forintban. Ekkor a 13 próbás sémita-barát ügyvéd megmutatta neki a pénzt, s kevés várakozásra intvé az összezúzott inast, tanúkért futott, kik állítólag a fiú szemtanúi voltak. Miért ne lehetnének tehát a kiegyezés coramisánsai is? Dictum factum kezét fogtak, s a béke megkötöttet. Ekkor a tanúk díjaikat követelték. Persze, az ágens 13 próbás sémita-barátnak ezeket kellé kielégítenie – első sorban; így is lett, s a 3 tanú fejenként kapott – öt frtot, az egyezségre lépő sérelmezett pedig – semmit! S tetszik tudni – mire mondhatjuk itt, hogy „finis coronat opus”? Megmondom. A 3 semmirevaló tanú – zsidó volt! Mi maradt a fiúnak? Betegsége s az ezzel járó költség, úgyannyira, hogy az egyezés után már azonnal sajátjából kellé a sérelmezettnek a visum repertum árát is megfizetni.

A másik eset f. évi július 30-kán, tehát szombaton reggel 8 órakor történt. – A „Széchenyi-téren,” a Tisza-házban lakik egy cseléd, csinos leány, kinek nagy öröme telt abban, ha vékony arany-gyűrűjét föl-földobva, mindannyiszor játszadozva megkapta. A nevezett nap reggelén hazulról távozva ugyanazt cselekedte. Észrevétlenül egy álnok zsidó sompolygott utána. Történt, hogy a leány a gyűrűt elejtvé, csakhamar fölemelte; de e pillanatban egy férfikéz ragadja – meg karját s vállát, és otromba szitkok között azt mondja: „Add ide a gyűrűt te zsvány sz– , hisz ez az enyém!” s a gyűrűt a leány kezéből 3 rendőr láttára s a járókelő közönség előtt kifacsarván elillant. E sémita neve: K . . . n Zs . . . d terménykereskedő. A vakmerő azonban félóra múlva visszajött a helyszínére, hol néhány keresztény őt körülfogta s felelősségre vonta. Ekkor még ő hetvenkedett legjobban, de egyik úri ember galléron csípve őt az éppen átellenben lévő rendőrséghez vezette. A további lánczolatot nem ismerem, de gondolom, hogy a szemben összehuncozott sémita nem lett nagyon vesztes. Mert tetszik tudni, van itt sémita rendőrkapitány, zsidó biztos s több városi izraelita hivatalnok.

A harmadik eset hőse – kérem ez. Tiszteséges neve G. S. n.-har-sányi lakos. Ez a szemtelen bemegegy egy váradi úrhoz s azt mondja neki, hogy instantiára van szüksége. Megmondja mily értelemben. Az instantia a 1. Sz. káptalanhoz volt intézve, melyben nem kevesebb kéretett, mint az, hogy az eddigi bérösszeg mellett további 3 évre is bérletében maradjon bizonyos regálé. – Igen ám, de ennek története van. A fent tisztelt emanczipált „polgártárs” jogelőde a regálét 1600 frért bérelte, mely bérlet annak halálával 1200 frért G. S.-re szállt. – A kérelmet a káptalan megtagadta, s folyamodót értesítette, hogy 1600 frért megtarthatja. Erre a gyalázatos sémita másik kérvényt szerkesztett, mely-

ben a káptalant fenyegeti, ha 1200 ftért bérletébe nem bocsátja. Elmondja, hogy vegye tudomásul a káptalan, miszerint nekik (a zsidóknak) *consortiumuk* van, melynek segítségével keresztül viszi, hogy licitáns csupán zsidó lesz, ki az utóbb említett bérig nem is megy, s így csak reá (G. S.-re) száll; mert úgymond, a licitánsok bérenczek lesznek, kik fejenként 50 ftért az egész kereszténységet tönkre teszik. – Én meg e helyen kérem föl a nemes káptalant, hogy e rabló kérvényt tegye át az illetékes bírósághoz. – Lássuk! mit tehet a „kagal”?

A negyedik eset szinte nemrég történt. Sajnálom, hogy a gaz zsidónak nevét nem tudom. Éppen fát vettem, s egy román fiúval voltam alkuban. Oda sompolyog egy hyéna sémita, 4 masszív nehéz hasábot leemel, s a fiút kényszeríti 3 redves új kr. elfogadására. A román gyerek hasztalan opponált, a szemtelen zsidó nem tágított. Ekkor a fiú sírásra fakadt. Én megszárván az istenadtát, erélyesen fölléptem a rabló sémita ellen, s fölhívtam, hogy, – ha azonnal el nem hordja piszkos irháját, – mint tisztviselő azonnal hüvösre tétetem. Így menekült meg a szegény oláh fiú!

Engedelmeivel más alkalommal is igénybe veszem röpiratai hasábjait. (Mindig szívesen látjuk. – Szerk.)

Semiramis.

Mármarosmegey.

T. szerkesztő úr! – Az európai művelt államokban megindult antisemita mozgalom hazánkban is erős visszhangra talált, mint azt nagybecsű röpirataiban foglalt, az ország különböző részeiből beküldött levelek mutatják.

A társadalmi életet megmételvező e paraziták annyira beették már magukat a szerencsétlen lakosok testébe, hogy jajkiáltásaikkal megtelt az ország; de hála az ön nemes törekvésének, a megindult mozgalomból kifolyólag remélhető, hogy a szerencsétlen tönkrejutott nép egyszer valahára orvoslást talál, mert ha rövid időn korlátozva nem lesz a zsidók féktelen garázdálkodása, a szegény, de becsületes mármarosi földművelők kénytelenek lesznek ide hagyni e molochoktól megmentett birtokuk maradványait, s mint közönséges napszámosok távolabb vidéken keresni mindennapi kenyeret, csakhogy meneküljenek zaklató hóhérajuktól, kik egész életen át gyötrik a szerencsétlen lakosokat, biztosítván az utódoknak is egy borzasztó kínzó eszközt, melynek neve – koldusbot.

Az ország különböző részeiből olvastam tudósításokat becses röpirataiban, melyek álarcz nélkül mutatják szomorú állapotunkat, csak Mármaros hallgat, mintha vagy a zsidó boldogsággal túlságosan megelégedett volna, vagy pedig mintha nem volna már képes életjelt adni a testét özönnel ellepő e lópiócák szivattyúzása alatt.

Én, ki ifjú koromtól kezdve a nép közt élek, oly szomorú tapasztalatokat gyűjtöttem, hogy e néma hallgatást erőtlenségnek vélem, mert a nép tudatlan lévén, látja bár a végpusztulást, de mivel segílyt sehonét sem remél, némán nézi anyagi jólétének pusztuló romjait.

Nem boldogság tehát e hallgatás, mert hiszen ki keresne e regényes de szegény megyében megelégedést, hol a zab- és kukoricza-kenyérre mint a darazsak a lépes mézre, egy évtized óta özönnel rohannak a gácsországi kaftános zsidók, hogy megfosszák a szegény embert utolsó betevő falatjától.

Fél év óta távol levén Mármarostól, midőn e hó elején ismét feljöttem a havasok e bájos hónába, már Z ... nyánál hallottam a nép keserves jajkiáltásait, s értesülnöm kellett sok olyan embertelen zsidógazságról, melyek fellázítják az emberben a vért. Z ... nyán két év óta a marha- és lólopások napirenden vannak, mi miatt múlt télen át a község-előjáróság 6 éjjeli őrt volt kénytelen kirendelni, kik igazolást kértek minden éjjel járó-kelő embertől, s miután egy zsidót tetten kaptak egy időre megszűnt a garázdálkodás; de mivel az ilyen őrzatok költségesek levén, szegényebb községben folyton nem alkalmazhatók, most ismét beállt a marhalopás fénykora.

Sok megkárosított szegény ember panaszkodott, kiknek neveit felesleges ide iktatnom, s köztök a község érdemes lelkipásztora is, kinek lovait már kifelé vezette az istálóból két kaftános vitéz, de szerencsére a szolgáló ébersége megmentette a derék papot a károsodástól. Ki talán állítasomat kétségbe vonná, szíveskedjék megtekinteni a szolgáló által dulakodás közben az egyik Jordán kaftánjából leszakított Δ alakú megzöldült kaftán-darabot, melyet a lelkész úr „corpus delicti” gyanánt mai napig is megőrzött.

Egy z ... nyai gazda, K ... Fedor, kinek lovait ellopták, panaszkodott zsidó szomszédjának, mily érzékeny kár érte, s a zsidó felhasználván a jó alkalmat, 60 forintot kért a gazdától, hogy lovait megkerítse. A károsodott azon biztos reményben, hogy elveszett lovait visszakapja, lefizette a kívánt összeget, de a lovak mai napig sem kerültek meg, a zsidó pedig a 60 forint átvételét eltagadván, miután a szegény embernek sem nyugtája sem tanúja nincs, nem is keresheti elrablott pénzét.

A község lakosai annyira el vannak keseredve, hogy leírni sem tudom, s mivel orvoslást ez ideig sehonnét sem kaptak, a belügyminisztériumhoz akarnak folyamodni, hogy a most szervezendő csendőrségből legalább egy szakaszt rendeljen Z... nyara, megőrzendő e szerencsétlen falut a zsidó tolvajok garázdálkodásaitól.

L... kován 1871. évben egy zsidó leánynak gyermeke született, s az új honpolgár Mózes törvényei szerint körülméltetvén, azon utasítással adatott át az ott levő keresztény szülésznőnek, hogy jó pénzért dobja a vízbe; de a baba nem levén a talmud szellemében nevelve, titkon elvitte a csecsemőt a z... nyai lelkészhez, ki azt annak módja és rendje szerint megkeresztelte. Az anya állítólag a szülés folytán meghalt; de halála után egy hónappal különös hír kezdett szárnyalni, minek folytán nullát kiásatták, s mivel a törvényes bonczolásnál mérgezési tünetek mutatkoztak, több zsidó befogatott.

D...on van egy Vorozsilya nevű kuruzsló zsidóasszony, ki minden ellopott holmit megkerít, ha az illetők hozzá fordulnak, s e fertelmes orgazda nő valóságos oráculuma lett a tudatlan népnek. Sokan zárandokolnak hozzá távolabb vidékről is, s ő felvévén a taksát, utasítja az illetőket, hol találadják meg az elveszett tárgyat. Hogy az illető kuruzslónő

egyetért a tolvajokkal, ahhoz nem kell commentár; de ha valami értékesebb tárgy vész el, ott már a kuruzslónő csak vezetgeti orruknál fogva a jámbor parasztokat, s mikor már jól kizsebelte őket, a cliensek megúnván a játékot, önkényt lemondanak a további kísérletekről.

Nemcsak a keresztény, de saját fajabelije iránt is roszakaratú a zsidó, s kapzsiságból nem kímél emberéletet sem, példa rá a következő:

D ...on az 1850-es években lakott egy koros zsidóasszony, kis leányával, kinek készletben tartott pénzére áhítozott társával egyetemben Eisik F ... el. Egy éjjel Eisik uram, társával egyetemben, korommal bekent pofákkal megrohanták az özvegyet, és vánkásával megfojtották, természetesen nem feledkezvén meg betekíteni a nagy ládába.

A kis leány félelmében a kemenczébe bujt, s visszafojtott lélekzettel remegve nézte a borzasztó drámát, s ma is elmondhatja, hogy anyját nem szélhűdés érte, mint azt elhíresztelték, de társával megfojtotta az, ki ma a falu legvagyonosabb és leggonoszabb zsidója.

V ... marton van egy lelkész, P ... vics András úr, ki 20 év óta küzd a zsidók ellen, s erélyességének köszönhető, hogy a község anyagilag és szellemileg gyarapszik; ámde az érdemes lelkész úr, kinek oly sok hálával tartoznak hívei, igen sok kellemetlenségnek volt már kitéve, mert hát a zsidó, ha győzedelmeskedni nem tud, legalább torlaszt emel az úttörő előtt, hogy így megnehezítse magasztos munkáját. Legutóbb a lelkész úr minden szénakészletét meggyújtották, s mivel sem ex cathedra sem a magán életben hallgatásra bírni nem tudták, legjobb tehenének kivágták a nyelvét; nemde kedves olvasó, különös egy neme a zsidó bosszúnak?!

A mi a kamatbeli geschäftet illeti, az az uzsora eltörlése daczára is pompásan virágzik; épen tegnap itt Ő ... zőn láttam egy gazdát, ki egy hét lefolyása után 1 fitra 50 kr. kamatot fizetett egy zsidónak, mi nem kevesebb mint 2600%.

A helyzet mindennap aggasztóbb lesz, mert a Muszkaországban megriasztott zsidók falkaszámra lepik el a már a nélkül is jordánokkal túlságosan megrakott Mármarost, s ha a zsidó bevándorlások erélyes eszközökkel beszüntetve nem lesznek, rövid időn minden község G . . nya nevű falu sorsára jut, hol az eddigi faluban csupa zsidóság lakik, a tulajdonképeni lakosok pedig fészékből kiszorítva, a távoli helyeken fekvő erdőségekben laknak, mert a faluban nincs már a gojimnak annyija sem, hová lehajtsa szerencsétlen fejét.

C-on.

Tokaj-Hegyalja.

T. szerkesztő úr! – Minthogy becses füzeteiben Tokaj-Hegyaljáról nem olvastam, holott egész Magyarországot bejárván, nem talál az ember annyi zsidó parasitát és oly kiállhatatlan zsidó uralmat, mint itten: elhatároztam magamban, hogy ezen vidéknek a zsidók által teremtett helyzetét megismertetem a „12 röpirat” t. olvasóival.

Előre bocsátom, hogy Tokaj-Hegyalja községeit 43 ezer keresztény lakos közt 11 ezer zsidó fertőzteti. Úgy-e örvendetes arány? És még minő zsidók ezek?!

A tokaj-hegyaljai zsidóság az itteni keresztény népet tönkretette már vallás-erkölcsileg és vagyoniilag is. Röviden csak Tolcsva városról szölok, – ab uno disce omnes. – Ezen városnak 3 ezer léleknyi lakosságából ezer lélek (ha ugyan megérdemlik, hogy lelkeknek nevezzük őket,) zsidó. Ennyi élődi növénynek egy csomóban tudvalevőleg sok életnedvre van szüksége, de értenek is annak kiszípolozásához. T.-Hegyalja csaknem kizárólag bortermelő vidék lévén, hogy az itteni zsidóság a munkásokat maga részére hódítsa, a legkecsegtetőbb módon a pálinka bájitalához szoktatta, és a pálinkaivásban oly tökélyre vitte ezen népet, miszerint ma már mégsem elégszik a munkánál naponkint 4-5-ször kapott adaggal, hanem azonkívül este ős ünnepnapokon nagy napszámját mind pálinkáért adja.

A zsidó könnyen adhatja munkásainak a pálinkát nagy mértékben, mert az a szesznek nevezett kotyvadék neki kevésbe kerül, míg a keresztény birtokos kénytelen literjeért 24-26 krt fizetni; egy liter pedig csupán két munkásra számíttatik.

Hogy mivé tette az itteni népet a pálinkaivás testileg, lelkileg és anyagilag, azt leírni reszket a toll. Ha végig megy az ember egy hegyaljai város utcáin, csupa fonnyadt, sárga arcú, satnya köhicselő fiatal embereket lát, kiknek szeméből a halál néz ki. Enni már alig bírnak valamit, hanem annál mohóbban isszák a pálinkát; ezzel bódítják gyermekeiket is az emlőtől kezdve, s ha az ember a zsidótól kérdezi: mit fognak tenni, ha az itteni munkásnép kivész, – mert ha a nadragulyás pálinkaivás nem fog korlátolatni, pár évtized alatt a hegyaljai nép kipusztul, – ki fog akkor nekik dolgozni? Azt feleli: majd hoznak be lengyel, morva és cseh munkásokat, azok olcsóbban fognak dolgozni.

A T.-hegyaljai nép, egész nyáron át elsatnyult testének munkájával sokat keres, mert a férfi munkás napi díja 90 kr., 1 frt, sőt 1 frt 20 kr. is, a nőé 50, 60 és 70 kr., és midőn feleségestül együtt két hétig folyvást keresett 19 frt 20 krt., jön pár esős nap, már kénytelen kölcsönt felvenni; egész télen át pedig koldul. Mi okozza ezt? A határtalan pálinkaivás és könnyelműség, melyre őt a kiszámító zsidóság szoktatta. Ezen nép, éléskamrájába semmit be nem szerez, a nő még kenyeret sem süt; minek? mikor Jaszlinál, Giczhaknál sat. mindent kaphat, ha pénz nincs, hitelben is. Persze, hogy aztán az egész évi kereset, az elszűrt újbór mind a Giczhaké lesz potom értékben számítva.

Azt nem is említem, hogy a bevándorlás által folyton szaporodó zsidó családoknak lakhelyről is kell gondoskodni. Ezen is segítve van. Beperlik a zsidók a keresztény adóst, kinek másfélév alatt 10 frt kölcsöne csak 300 frtra nőtt, dobra üttetik a házat, és mert kereszténynek pénze nincsen, a második árverésen az egyedüli árverezők, az öszszebeszeált zsidók, megveszik a 600 frtra becsült házat 50 frtéért.

Nem említem a naponkinti tüzeseteket sem, melyek Tolcsva városát folytonos remegésben tartják, és a melyek mindig zsidó háznál ütnek ki. Csak felhozom a zsidók elbizakodottságának bizonyítékául azt, hogy már a p a p n a k i s merészkednék megtiltatni, hogy híveit a mértékletes életre és takarékosagra buzdítsa. Zsidó küldöttség lepi meg a papot, mely őt a zsidók elleni lazításról vádolja,

és feljelentéssel fenyegeti, ha a népet az erkölcsi sülyedés-től óvni merészkedik.

Tolcsva városának egész magistrátusa, a bírótól kezdve (kivéve a jegyzőt, aki talán keresztény,) egészen zsidó személyzetből állván, ez is sokat conferál az itteni zsidók szemtelen kihívó magukviseletének gyakorlására, szemben a keresztény cultussal. A zsidók ugyanis a keresztény legnagyobb ünnepeken, u. m. Pünkösöd első napján sat. már kora reggel összejönnek a templomhoz közel berendezett kuglizóba, oda édesgetik a könnyelmű keresztényeket is, részint bábut állítani pénzért (mert zsidónak ezen szolgálai munkát végezni derogálna), részint nyereményre játszani, s folyik a munka, pokoli láрма, zörgés, káromkodás és trágár beszédek közt délelőtt és délután, az egész isteni tisztelet alatt. Így vonatik el a keresztény nép a zsidók által még vallása gyakorlásától is, nehogy vadulni indult lelke az isteni tannak hatása által szelídjön. Ha a pap merészli a zsidóbíróat interpellálni, hogy a 68-iki interconf. törvény értelmében tiltsa be istentisztelet alatt ezen botrányos ordáliákat: bezzeg van neki hadd-el-hadd. Hivatalos levélben vádolja őt a tökhintetes magistrátus, hogy a felekezetek békés együttélését zavarja, a szabadságot korlátozni akarja sat., s így kénytelen a szegény pap könyes szemekkel nézni, mint vetköztetik ki a zsidók a jó magyar népet vallásossága, erkölcsössége s még keresztényi jelleméből is. Arról persze itten szó sem lehet, hogy a zsidó keresztény cselédjeinek az ünnepeket megtartani engedje, – hiszen még húsvét első napján is szántat velők, – semhogy azokat templomba bocsássa; hiszen sok zsidócseléd hat évig sem lépheti át egyszer a templom küszöbét. A zsidók, ha ez az ő háztartásukra előnyösnek ígérkezik, keresztény cselédjeik házasságát is felbontják; a nőt elűzik, a férjet pedig bőséges pálinkaigérettel bennkosztra megtartják.

Hát a boreladással hogy vagyunk? Siralmas állapotban. A T.-hegyaljai szőlőbirtokos kora márcziustól egész decemberig ássa a rengeteg pénzt szőlőjébe, és innen várja egyedül ama csekély jövedelmet, melyből magas adóját kifizethetni s háziszükségeit fedezhetni reméli. Eljön a szüret, a producens elszűri csekély, de jóminőségű mustját, azonnal beállít a sok nádály zsidó, a hitelbe vásárló s pálinkája által már eltompított termelőkhöz, s elviszi az utolsó hordó bort is azon szíves ígérettel, hogy ismét fog hitelezni, ha szükségök lesz rá; így hát se baj, hiszen ő csupán azért viszi el a termést, hogy annak árából a termelőt ismét segélyezhesse. Így összehalmozván a handlék a sok bort, természetes, hogy ezt kell előbb eladni, s csak azután jöhet a sor az értelmiség készletére. Azonban az így összeharácsolt borokkal ellátván a zsidóság a vevőket, azok többé nem jelentkeznek, s így kénytelen az értelmiség ismét a helybeli kufároknak könyörögni, hogy tetszésök szerinti árért vegyék meg borait, máskép feladak a gépezet. Ily esetben szerencsés, ha a rabbinus úr előtte nem ingrata persona; ám máskép átok alatt tiltatik meg borának elárúsítása, vagy megvétele.

Hogy ilyen körülmények között hogyan állhatnak T.-Hegyaljának iskolái is, könnyű elképzelni. Oly gyászos állapotban, a minőben talán sehol a hazában.

A mindenökből kifosztott szegény szülők sem lábbelivel, sem más ruhadarabbal el nem láthatván gyermekeiket, sem a tandíjt fizetni vagy iskolai könyveket venni képesek nem lévén, azokat iskolába nem küldik. Ezért jó, ha

160 tanköteles gyermekből 25-30 látogatja az iskolát. Oh Istenem, de ezek is minő hajtásai az elférgesedett fáknek! Említem, hogy itten a gyermeknek az anyai tej után tápláléka a pálinka. Ennek élvezete annyira el-tompítja a gyermek gyenge elméjét, hogy az felfogni, megérteni s megtanulni valamit alig képes. Hány 7-8 éves gyermek az iskolába is it-tasan jön a hol aztán az egész előadást átalusza. A zsidók általi pálinkamérgezésnek szomorú következménye a nagy halandóság is. A hegyaljai városokban évenként rendszeren több hal el, mint születik. Tolcs-ván f. évben mai napig született 40 kath. gyermek és elhalt 72. És ez így megy évről évre. Mi lesz ebből? És a honatyák mégis, mint rémlá-táson röhögnek Istóczy úrnak a zsidórombolást illusztráló előadásán! Csak tessék! majd megríkatják még őket is a zsidó kuszipajtások. Azon-ban tekintetes szerkesztő úr, kit az Isten, mint hazájának s nemzetének önzéstelen jóakaróját sokáig éltessen, lobogtassa lankadni nem tudó erő-vel a kigöngyöltett zászlót. Higye el, hogy a zsidópénztől el nem vakított és a zsidó parfümtől el nem bódított hazafiak hasonlíthatlanul nagyobb része Önnel tart, és az Ön emléke a hazában élni fog.

M

